

Sabiedriskās domas aptauja par finanšu noziegumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

KVANTITATĪVAIS PĒTĪJUMS

© “Latvijas Fakti”, 2024.gada oktobris

SATURS

I. IEVADS.....	3
II. METODOLOĢISKĀ INFORMĀCIJA	5
III. SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI	9
IV. APTAUJAS REZULTĀTI	
1. Attieksme pret finanšu noziegumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.....	16
1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus	16
1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem	23
2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem	29
3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām	44
4. Latvijas situācijas vērtējums cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju	50
5. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēji – priekšstati, izmantošana	53
6. Virtuālās valūtas – priekšstati, iegādes un norēķinu pieredze	60

I. Ievads

2024. gada oktobrī tika veikta sabiedriskās domas pētījums, lai noskaidrotu sabiedrības izpratnes līmeni un toleranci pret finanšu noziegumiem, izglītotu iedzīvotājus par Finanšu izlūkošanas dienesta darbību kontekstā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas (NILL) novēršanu un apkarošanu, izzinātu iedzīvotāju viedokli par iemesliem izvēlei par labu finanšu pakalpojumiem ārvalstīs, vērstu sabiedrības uzmanību uz finanšu noziegumu problemātikas aktualitāti, noskaidrotu Latvijas sabiedrības attieksmi pret kriptovalūtu un ar to saistītajiem riskiem, kā arī plānotu iedzīvotāju izglītošanas kampaņas. Līdzīgi pētījumi tika veikti arī 2021.g. – 2023.g.

Pētījumā aplūkotas tēmas:

- ✓ Finanšu izlūkošanas darbs NILL apkarošanā. Izpratne par Finanšu izlūkošanas dienesta lomu NILL novēršanas sistēmā un Finanšu izlūkošanas dienesta galvenajiem uzdevumiem.
- ✓ Iemesli iedzīvotāju izvēlei par labu finanšu iestāžu pakalpojumiem ārvalstīs.
- ✓ Sabiedrības vērtējums par NILL novēršanas un apkarošanas sistēmas iestāžu uzdevumiem un efektivitāti, sabiedrības uzticēšanās līmenis attiecīgajām iestādēm.
- ✓ Latvijas sabiedrības attieksme pret kriptovalūtu, tās izmantošanu un ar to saistītajiem riskiem.

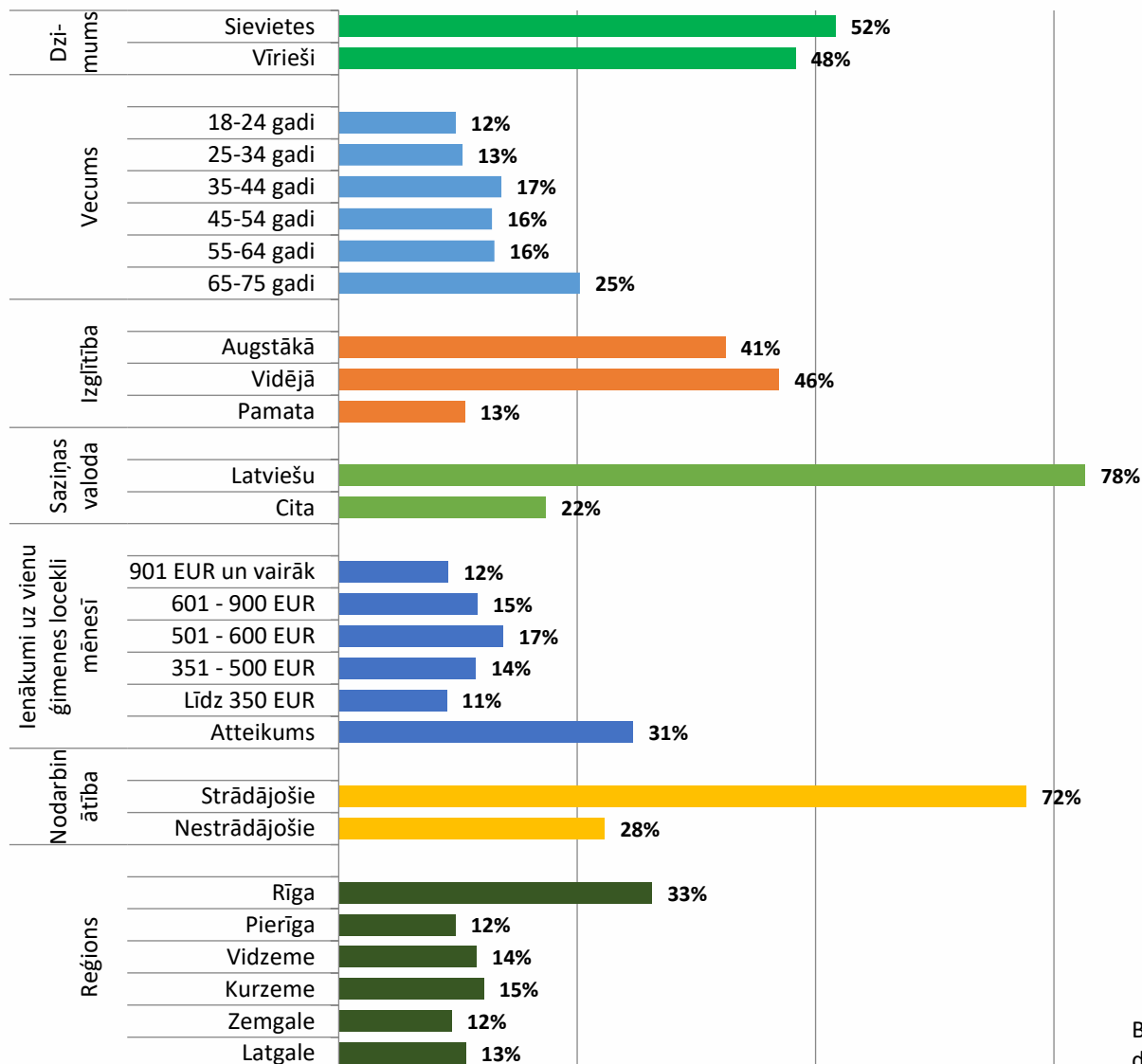
II. Metodoloģiskā informācija

PĒTĪJUMA PASŪTĪTĀJS:	Finanšu izlūkošanas dienests
PĒTĪJUMA VEICĒJS:	Tirgus un sociālo pētījumu centrs "Latvijas Fakti"
PĒTĪJUMA MĒRĶIS:	Noskaidrot sabiedrības izpratni par finanšu noziegumu, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas veidiem un to negatīvo ietekmi uz valsts tautsaimniecību un sabiedrību.
IZLASE:	Reprezentatīva Latvijas sabiedrības izlase, 1009 Latvijas patstāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem.
APTAUJAS METODE:	Tiešsaistes intervijas interneta vidē (CAWI)
APTAUJAS METODES PAMATOJUMS:	Izlase tika veidota kombinējot stratificētās nejaušās atlases un kvotu izlases metodes. Aptaujas izlase Latvijā tiek aprēķināta un stratificēta, balstoties uz LR Centrālās statistikas pārvaldes publicēto informāciju par Latvijas iedzīvotāju skaitu Latvijas pilsētās un pagastos. Interneta jeb Web Paneļa datu bāze ar vairāk nekā 18'000 dalībniekiem ļauj precīzi uzrunāt vajadzīgo mērķauditoriju, nosūtot ielūgumus piedalīties aptaujā tikai izlases kritērijiem atbilstošiem respondentiem. Tomēr papildus iepriekš minētajai respondentu atasei, Interneta aptaujas anketā automātiski tiek uzstādītas kvotas – reprezentatīvas izlases sadalījums pēc reģiona, dzimuma un vecuma, kā arī apdzīvotās vietas tipa. Aizpildes gaitā tiek kontrolēta kvotu atbilstība arī citiem statistiskajiem parametriem, piemēram, dzimumam un vecumam. Atlases jautājumi tiek ievietoti intervijas sākumā un, ja sistēma uzrāda, ka respondentam atbilstīgās kvotas ir sasniegtas, intervija ar konkrēto respondentu tiek pārtraukta. Ja respondents atbilst trūkstošajai kvotai, viņš/ viņa turpina anketas aizpildi, kamēr visa izlase atbilstīgajās kvotās tiek sasniegta
INTFORMĀCIJAS IEGUVES PERIODS:	24.10.2022. – 31.10.2024.

Izlases sadalījums

Bāze: visi aptaujas dalībnieki; n=1009

Pētījuma rezultātu statistiskās kļūdas noteikšanas tabula (ar 95% varbūtību)

Procentuālais atbilžu sadalījums (%)	Respondentu skaits n =							
	500	1000	1500	2000	2500	3000	3500	4000
1 vai 99	0.9	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3
2 vai 98	1.2	0.9	0.7	0.6	0.5	0.5	0.5	0.4
4 vai 96	1.7	1.2	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.6
6 vai 94	2.0	1.5	1.2	1.0	0.9	0.8	0.8	0.7
8 vai 92	2.4	1.7	1.4	1.2	1.1	1.0	0.9	0.8
10 vai 90	2.6	1.9	1.5	1.3	1.2	1.1	1.0	0.9
12 vai 88	2.9	2.0	1.6	1.4	1.3	1.2	1.1	1
15 vai 85	3.1	2.2	1.8	1.6	1.4	1.3	1.2	1.1
18 vai 82	3.4	2.4	1.9	1.7	1.5	1.4	1.3	1.2
20 vai 80	3.5	2.5	2.0	1.8	1.6	1.4	1.3	1.2
22 vai 78	3.6	2.6	2.1	1.8	1.6	1.5	1.4	1.3
25 vai 75	3.8	2.7	2.2	1.9	1.7	1.5	1.4	1.3
28 vai 72	3.9	2.8	2.3	2.0	1.8	1.6	1.5	1.4
30 vai 70	4.0	2.8	2.3	2.0	1.8	1.6	1.5	1.4
32 vai 68	4.1	2.9	2.4	2.1	1.8	1.7	1.5	1.4
35 vai 65	4.2	3.0	2.4	2.1	1.9	1.7	1.6	1.5
40 vai 60	4.3	3.0	2.5	2.2	1.9	1.8	1.6	1.5
45 vai 55	4.4	3.1	2.5	2.2	2.0	1.8	1.6	1.5
50 vai 50	4.4	3.1	2.5	2.2	2.0	1.8	1.7	1.5

Lietojot pētījuma rezultātu statistiskās kļūdas noteikšanas tabulu, par kopējās izlases bāzi jāpieņem n = 2000.

Rezultātu precizitātes intervāls ar 95% varbūtību tiek aprēķināts pēc šādas formulas:

$$\text{Precizitātes intervāls} = \pm 1,96 \sqrt{\frac{\pi(100 - \pi)}{n}}$$

π = atbilžu sadalījums procentos %; n = respondentu skaits

III. Secinājumi un priekšlikumi

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem:

- ❑ Sabiedrībā mazinās iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir gatavi savās interesēs veikt finanšu pārkāpumus vai izmantot tajos gūtos labumus. Šogad visās pētījuma instrumentārija pozīcijās vērojams mazākais respondentu skaits pēdējo 4 gadu laikā, kuri būtu gatavi veikt nelikumīgas darbības:
 - ✓ 22% (-18% salīdzinājumā ar 2023.g.) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju vajadzības gadījumā varētu iegādāties kādas akcīzes preces, kā degviela, alkohols, cigaretes, zinot to, ka tā ir kontrabanda/ nelikumīga izcelsme. Vērojama tendence – jo zemāks ir respondentu ienākumu līmenis uz vienu ģimenes locekli mēnesī, jo lielāks ir to aptaujāto skaits, kuri būtu gatavi iegādāties kontrabandas preces.
 - ✓ 18% (-10% salīdzinājumā ar 2023.g.) pētījuma dalībnieku varētu savās interesēs izvairīties no nodokļu nomaksas. Salīdzinoši biežāk to atzina respondenti vecumā no 35 līdz 54 gadiem, vīrieši.
 - ✓ 16% (-7% salīdzinājumā ar 2023.g.) iedzīvotāju varētu dot kukuli/ veikt neoficiālus maksājumus savās vai radnieku interesēs, lai atrisinātu kādu jautājumu/ problēmu.
 - ✓ Līdzīgi kā iepriekš, arī šogad sabiedrībā viennozīmīgi noraidoša attieksme valda attiecībā pret narkotisko vielu apriti. Tikai 7% (+1% salīdzinājumā ar 2021.g.) aptaujas dalībnieku atzina, ka viņiem nav iebildumu pret narkotisko vielu pirkšanu/ pārdošanu mazos apjomos. Vienīgās respondentu grupas, kur nekritisku attieksmi pret narkotisko vielu apriti paida vairāk nekā 10% aptaujāto, ir jaunieši vecumā līdz 24 gadiem (16%) un respondenti ar pamata izglītību (15%).
- ❑ Salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu 2023.g., šogad pieaudzis arī iedzīvotāju skaits, kuri ir gatavi ziņot atbildīgajām iestādēm par radniekiem vai paziņām, ja viņi būtu iesaistīti liela apmēra finanšu noziegumos, kā kontrabanda, korupcija, nodokļu nemaksāšana:
 - ✓ Par radnieku vai paziņu iesaisti liela apmēra narkotisko vielu kontrabandā un nelikumīgā aprītē ziņotu vairākums (60%; +4% salīdzinājumā ar 2023.g.) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju;
 - ✓ Par iesaisti liela apmēra koruptīvās darbībās ziņotu 44% (+4% salīdzinājumā ar 2023.g.) aptaujāto;
 - ✓ Par iesaisti liela apmēra nodokļu nemaksāšanā ziņotu 36% (+8% salīdzinājumā ar 2023.g.) respondentu;
 - ✓ Par radnieku vai paziņu iesaisti liela apmēra akcīzes preču kontrabandā un nelikumīgā aprītē atbildīgajām iestādēm ziņotu 34% (+8% salīdzinājumā ar 2023.g.) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.
 - ✓ Aptaujas rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka par visiem augstāk minētajiem noziegumiem biežāk būtu gatavi ziņot gados jaunākie respondenti vecumā līdz 34 gadiem.

- ❑ Vairākums pētījuma dalībnieku noraidīja šādus izteikumus:
 - ✓ Es vai kāds manas ģimenes loceklis neapzinoties varētu tikt iesaistīts naudas atmazgāšanā (nepiekrīt 71%, piekrīt 17% (-1% salīdzinājumā ar 2023.g.)). Salīdzinoši biežāk tādu iespēju pieļāva respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem;
 - ✓ Mani neietekmē tas, ka uzņēmumi nemaksā nodokļus vai darba samaksu daļēji veic neoficiāli ("aploksņu algas") (nepiekrīt 72%, piekrīt 22% (+2% salīdzinājumā ar 2023.g.));
 - ✓ Naudas atmazgāšana notiek tikai caur bankām un citām finanšu iestādēm (nepiekrīt 56%, piekrīt 26% (-5% salīdzinājumā ar 2023.g.) respondentu).
- ❑ Pētījuma dalībnieki kā visai augstu vērtē iespējamību jauniešiem un vecākā gadagājuma cilvēkiem pašiem neapzinoties tikt iesaistītiem naudas atmazgāšanā. Kā lielu šo iespēju vērtēja (vērtējumi 9-10 10 punktu skalā) katrs ceturtais respondents:
 - ✓ Jauniešus kā drīzāk pakļautus šim riskam vērtēja (vērtējumi 6-10) vairāk nekā divas trešdaļas (70%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Kā lielu (vērtējumi 9-10) šo iespēju vērtēja 27% respondentu. Vidējais vērtējums 10 punktu skalā (kur 1 nozīmē «nekāds risks», bet 10 nozīmē «ļoti liels») sasniedza 7,2 punktus (-0,2 salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Iespējamību vecākā gadagājuma cilvēkiem pašiem neapzinoties tikt iesaistītiem naudas atmazgāšanā kā drīzāk reālu (vērtējumi 6-10) vērtēja 62%, kā augstu (vērtējumi 9-10) – 24% pētījuma dalībnieku. Kopumā šogad pozitīvāk tika vērtēta vecākā gadagājuma cilvēku spēja izvērtēt riskus un izvairīties no iesaistes naudas atmazgāšanā - vidējais vērtējums 10 punktu skalā (kur 1 nozīmē «nekāds risks», bet 10 nozīmē «ļoti liels») ir 6,7 punkti (-0,6 salīdzinājumā ar 2023.g.).
- ❑ Latvijas sabiedrībā dominē atbalsts cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētījumiem tas turpina pieaugt. Vairāk nekā trīs ceturtdaļas aptaujāto Latvijas iedzīvotāju redz nepieciešamību cīnīties ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, lai nepieļautu:
 - ✓ Ārvalstīs noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju Latvijas finanšu iestādēs (tās apkarošanu atbalsta 84% (+9% salīdzinājumā ar 2023.g.) respondentu);
 - ✓ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu iepludināšanu tautsaimniecībā (piemēram, fiktīvā uzņēmējdarbībā) (nepieciešamību cīnīties ar to redz 83% (+7% salīdzinājumā ar 2023.g.));
 - ✓ Noziedzīgi iegūtas skaidras naudas iepludināšanu Latvijas ekonomiskajā apritē (tā apkarošanu atbalsta 80% (+8% salīdzinājumā ar 2023.g.));

Personu pretlikumīgi iegūtu labklājību (cīņu pret to atbalsta 80% (+7% salīdzinājumā ar 2023.g.) iedzīvotāju).

- ❑ Līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, arī šogad lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju par likuma pārkāpumiem uzskata šādas darbības:
 - ✓ Uz Jūsu vārda tiek reģistrēts uzņēmums, bet realitātē Jūs neiesaistāties uzņēmuma darbībā (81% aptaujāto skatījumā tas ir likuma pārkāpums (+1% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Uz Jūsu kontu pret atlīdzību tiek pārskaitīta nauda, ko Jūs izņemat un atdodat skaidrā naudā (79%; +3% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Iegādāties skaistumkopšanas produktus no uzņēmuma, kas ir pakļauts Eiropas Savienības sankcijām (kā likuma pārkāpumu vērtē 61%; +6% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Jūs iedodat pieeju savam kontam citai personai naudas pārskaitījumu veikšanai (53%; +1% salīdzinājumā ar 2023.g.).
- ❑ Līdzīgi kā iepriekš, arī šogad Latvijas sabiedrībā dominē viedoklis, ka naudas atmazgāšana ir saistīta ar citiem noziegumiem. Vairāk nekā divas trešdaļas aptaujāto uzskata, ka naudas atmazgāšana ir saistīta ar:
 - ✓ Kontrabandu (tā domā 86% respondentu; +3% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Narkotiku tirdzniecību (tā uzskata 82% respondentu; +3% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Kukuļdošanu (78%; +2% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Izvairīšanos no nodokļu nomaksas ("aploksņu algas") (76%; -1% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Cilvēku tirdzniecību (73%; +4% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Sankciju apiešanu (tā domā 69% respondentu).
- ❑ Aptaujāto Latvijas iedzīvotāju viedokļi dalījās jautājumā par to, kurai institūcijai ir galvenā ietekme uz to, kādus un cik stingrus pasākumus, norādot uz cīņu ar naudas atmazgāšanu, ievieš Latvijas komercbankas. Visbiežāk tika nosaukta Latvijas valdība (27%; +5% salīdzinājumā ar 2023.g.). Nākamajās vietās ierindojās Latvijas Banka (19%; +2% salīdzinājumā ar 2023.g.), Finanšu izlūkošanas dienests (18%; rezultāts nav mainījies) un pašas komercbankas (15%; -2% salīdzinājumā ar 2023.g.). Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas viedokļu atšķirības.

- ❑ Respondentu vērtējumam tika piedāvātas dažādas iespējamās funkcijas, kas saistītas ar finanšu noziegumu apkarošanu, un iestādes, kas tās varētu veikt. Finanšu izlūkošanas dienests kā atbildīgā institūcija visbiežāk tika atzīmēts šādos jautājumos:
 - ✓ apkopo un analizē banku ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem (FID kā atbildīgo iestādi atzīmēja 42% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, otrajā vietā ierindojās Latvijas Banka (to par atbildīgo institūciju uzskata 22% respondentu));
 - ✓ uzrauga kredītiestādes naudas atmazgāšanas jomā (FID kā atbildīgo iestādi minēja 41%, otrajā vietā ierindojās Latvijas Banka (20%));
 - ✓ sniedz informāciju izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai naudas atmazgāšanas novēršanai un atklāšanai (FID kā atbildīgo iestādi atzīmēja 26%, otra biežāk minētā institūcija ir komercbankas (25%)).
- ❑ Retāk Finanšu izlūkošanas dienests kā atbildīgā iestāde tika atzīmēta šādu funkciju veikšanā:
 - ✓ izstrādā pētījumus un metodiskos materiālus par naudas atmazgāšanas riskiem un tendencēm (FID atzīmēja 24% respondentu, visbiežāk (40% gadījumu) tika minēta Latvijas Banka);
 - ✓ nosaka, kuriem banku klientiem būtu jāaizver konti (FID minēja 15% respondentu, visbiežāk (22% gadījumu) par atbildīgo institūciju tika uzskatītas komercbankas);
 - ✓ konfiscē noziedzīgi iegūtus līdzekļus (FID par atbildīgo institūciju uzskata 9% respondentu, visbiežāk (48% gadījumu) tika minētas izmeklēšanas iestādes, piemēram, Valsts policija, KNAB).
- ❑ Lai gan esošā situācijā Latvijā cīņā pret noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju sabiedrībā aizvien kopumā tiek vērtēta kritiski, tomēr salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu, šogad situācija tiek vērtēta salīdzinoši pozitīvāk:
 - ✓ Latvijas panākumus cīņā pret noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju kā labus vērtēja 6% (+2% salīdzinājumā ar 2023.g.));
 - ✓ Situāciju kā apmierinošu vērtēja 32% (+5% salīdzinājumā ar 2023.g.) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju;
 - ✓ Neapmierināti ar situāciju Latvijā noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas apkarošanas jomā ir 42% (-5% salīdzinājumā ar 2023.g.) respondentu.
 - ✓ Salīdzinoši pozitīvāk Latvijas panākumus cīņā pret noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju vērtēja jaunieši vecumā līdz 24 gadiem un respondenti ar vidēji augstu vai augstu ienākumu līmeni uz vienu ģimenes locekli mēnesī.

- ❑ Privātais konts kādā no ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju sistēmām (piemēram, Revolut, Paysera, Wise) ir atvērts katram ceturtajam (26%; -3% salīdzinājumā ar 2023.g.) Latvijas iedzīvotājam. Vēl 3% aptaujāto apgalvoja, ka plāno tādu atvērt tuvākajā laikā. Aptaujas rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj šādas tendences - jo gados jaunāki un finansiāli nodrošinātāki ir respondenti, jo lielāks ir to aptaujāto skaits, kuriem ir atvērts privātais konts kādā no ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju sistēmām. Uzņēmuma konts ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzējā ir atvērts 1% Latvijas iedzīvotāju, vēl 1% tuvākajā laikā plāno tādu atvērt.
- ❑ Sabiedrībā palielinās skepse par ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju priekšrocībām, šogad sabiedrības attieksme bija rezervētāka nekā aptaujā pirms gada. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju (piemēram, Revolut, Paysera, Wise) izmantošanu ieteiktu katrs trešais (33%; -9% salīdzinājumā ar 2023.g.) aptaujas dalībnieks, bet neieteiktu katrs ceturtais (26%; +10% salīdzinājumā) respondents. Pārējie respondenti nejutās kompetenti sniegt konkrētu atbildi šajā jautājumā. Kopumā pozitīvāka attieksme pret ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem vērojama iedzīvotāju vidū vecumā līdz 54 gadiem, ar vidēji augstu vai augstu ikmēneša ienākumu līmeni uz vienu ģimenes locekli.
- ❑ Līdzīgi kā 2023.g., arī šogad kā nozīmīgākās ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju priekšrocības, kuru dēļ to pakalpojumus varētu ieteikt citiem, tika atzīmētas:
 - ✓ Pārskaitījumi sanāk lētāk (minēja 62% (rezultāts nav mainījies) respondentu, kuri ieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzējus citiem);
 - ✓ Noteikumi ir izdevīgāki nekā Latvijas komercbankām (piemēram, skaidras naudas izmaksai) (46%; -7% salīdzinājumā ar 2023.g.);
 - ✓ Iespējams saņemt atlaides vai citus bonusus noteiktiem pakalpojumiem vai precēm (29%; -12% salīdzinājumā ar 2023.g.).
- ❑ Kā nozīmīgākie riski, kuru dēļ respondenti neieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju izmantošanu, tika minēti:
 - ✓ Pašlaik ir pārāk maz informācijas par šīm sistēmām, tāpēc vēl nevar tām uzticēties (tā domā 60% (-2% salīdzinājumā ar 2023.g.) respondentu, kuri neieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzējus citiem);
 - ✓ Ir bažas par drošības pasākumiem (netiek garantēta ieguldījumu drošība) (47%; -22% salīdzinājumā ar 2023.g.).

- ❑ Kā kryptoaktīvu, t.sk. virtuālo valūtu riski visbiežāk tika atzīmēti:
 - ✓ Straujas vērtības svārstības (minēja 20% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju);
 - ✓ Kiberdrošības draudi (līdzekļu pilnīga vai daļēja pazaudēšana) (15%);
 - ✓ Grūti izsekot\ pārvaldīt (atzīmēji 15% respondentu).
- ❑ Kādi kryptoaktīvi ir 8% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju īpašumā. Visbiežāk (15% - 20%) tie ir gados jaunākie respondenti un iedzīvotāji ar augstu ienākumu līmeni. Kryptoaktīvus norēķiniem par precēm vai pakalpojumiem ir izmantojuši vien daži respondenti.

❖ Priekšlikumi:

- ❑ Turpināt izglītēt sabiedrību par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas veidiem, par naudas atmazgāšanu, riskiem un pazīmēm, kas varētu liecināt par iesaisti naudas atmazgāšanā, cilvēkiem pašiem to neapzinoties, un rīcību dažādās situācijās. 2021.-2024.g. pētījumu rezultātu dinamika liecina, ka sabiedrības informētība šajos jautājumos progresē. Tomēr vēl aizvien lielai sabiedrības daļai ir grūti izprast daudzās nianšes, kas ir finanšu pārkāpumi un kas nav. Vēlams sniegt dažādus konkrētus piemērus.
- ❑ Izglītēt sabiedrību, kā izpaužas ēnu ekonomika ikdienā, kādi ir tās mazināšanas pasākumi un, kādā veidā ikviens sabiedrības pārstāvis var dot savu pienesumu ēnu ekonomikas mazināšanā;
- ❑ Sniegt informāciju par ziņošanas iespējām par korupciju, kontrabandu, izvairīšanos no nodokļu nomaksas vai citiem noziegumiem;
- ❑ Turpināt informēt sabiedrību par Finanšu izlūkošanas dienesta darbību, tā funkcijām un paveikto. Pētījuma rezultāti liecina, ka nozīmīgai sabiedrības daļai nav īsti skaidra Finanšu izlūkošanas dienesta loma cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.
- ❑ Izglītēt sabiedrību par riskiem, ar kuriem var nākties saskarties ārvalstu maksājumu pakalpojumu lietotājiem un kryptoaktīvu īpašnieki.

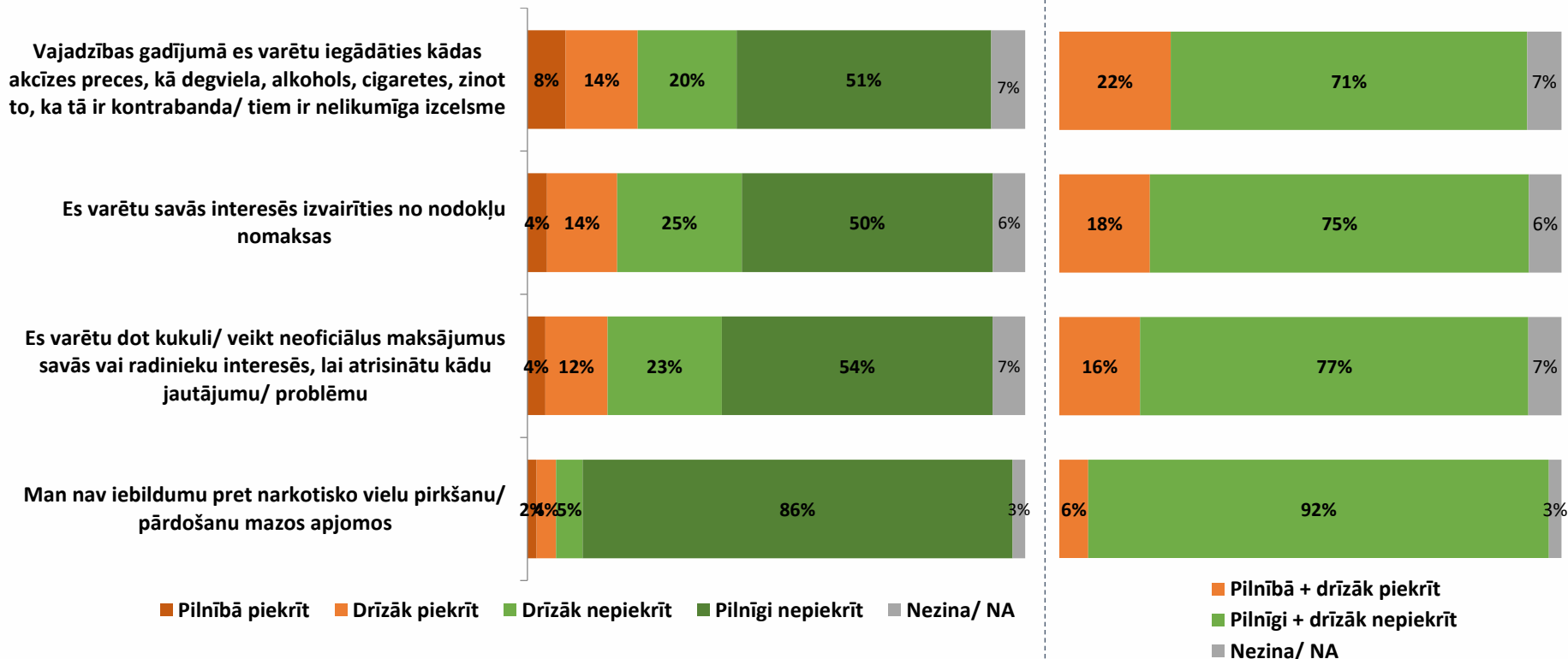
IV. Aptaujas rezultāti

1. Attieksme pret finanšu noziegumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošiem izteikumiem?

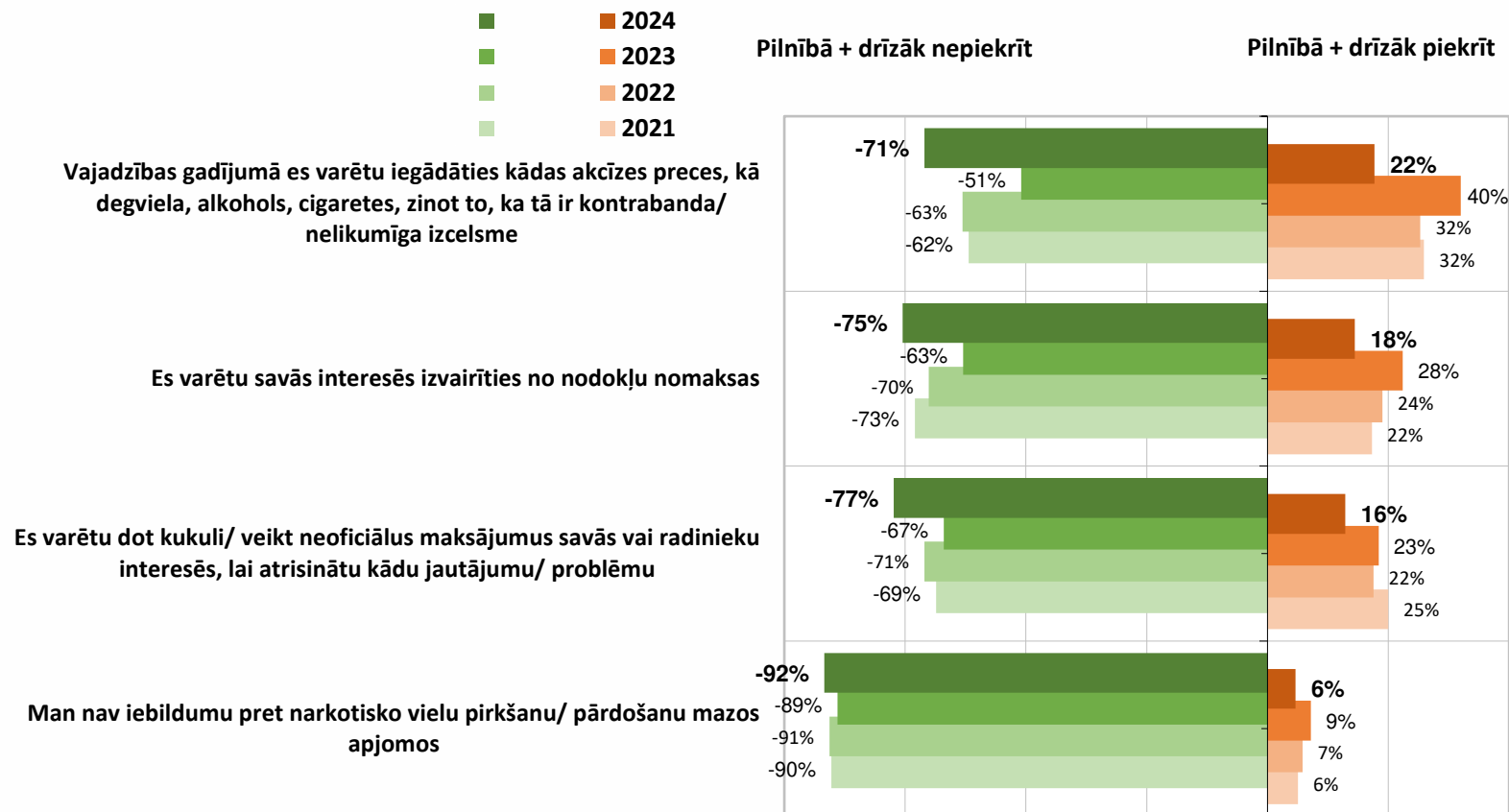

Bāze: visi aptaujas dalībnieki; n=1009

1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošiem izteikumiem?

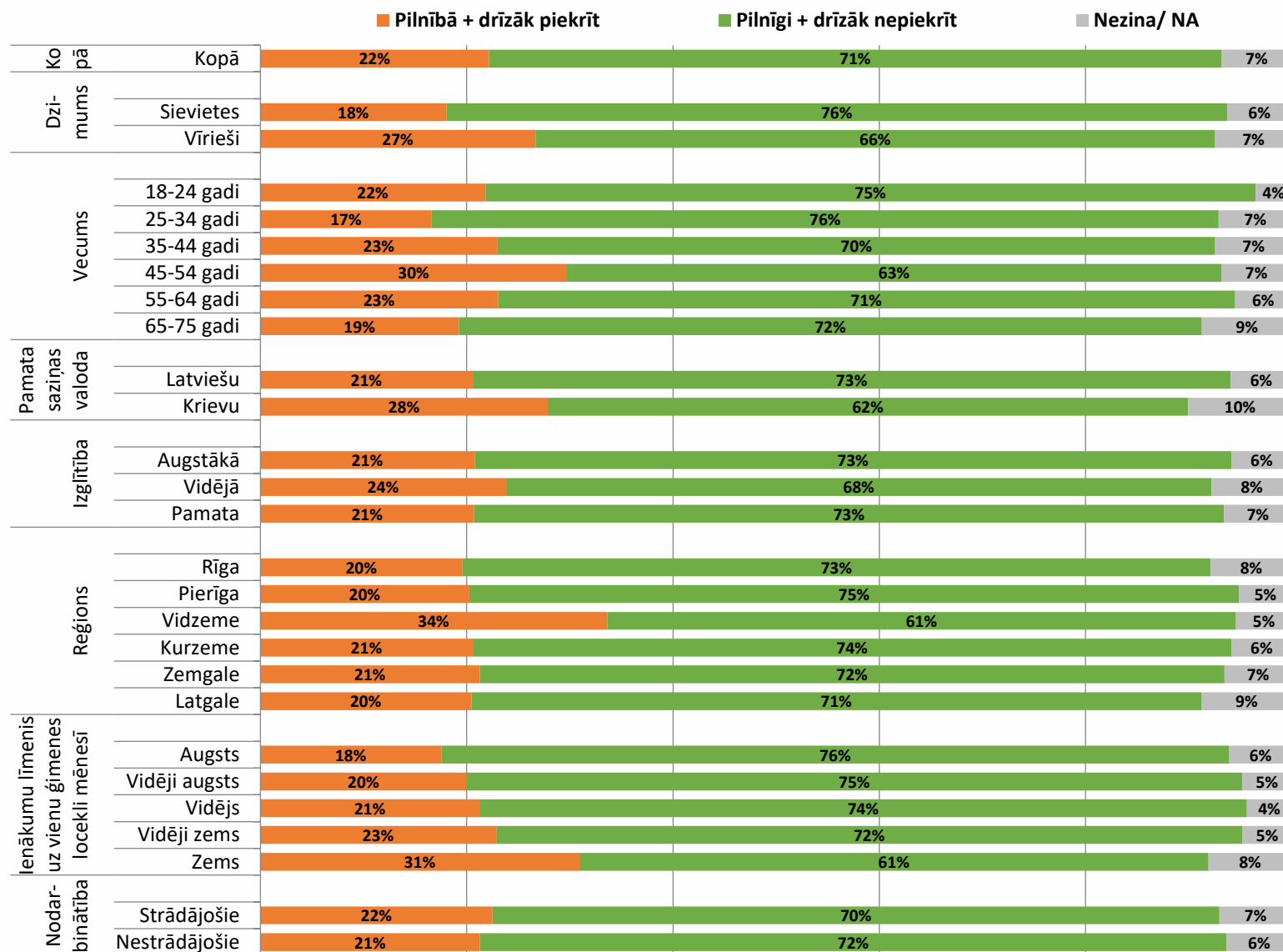

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat izteikumam ... ? - **Vajadzības gadījumā es varētu iegādāties kādas akcīzes preces, kā degviela, alkohols, cigaretes, zinot to, ka tā ir kontrabanda/ nelikumīga izcelsme**

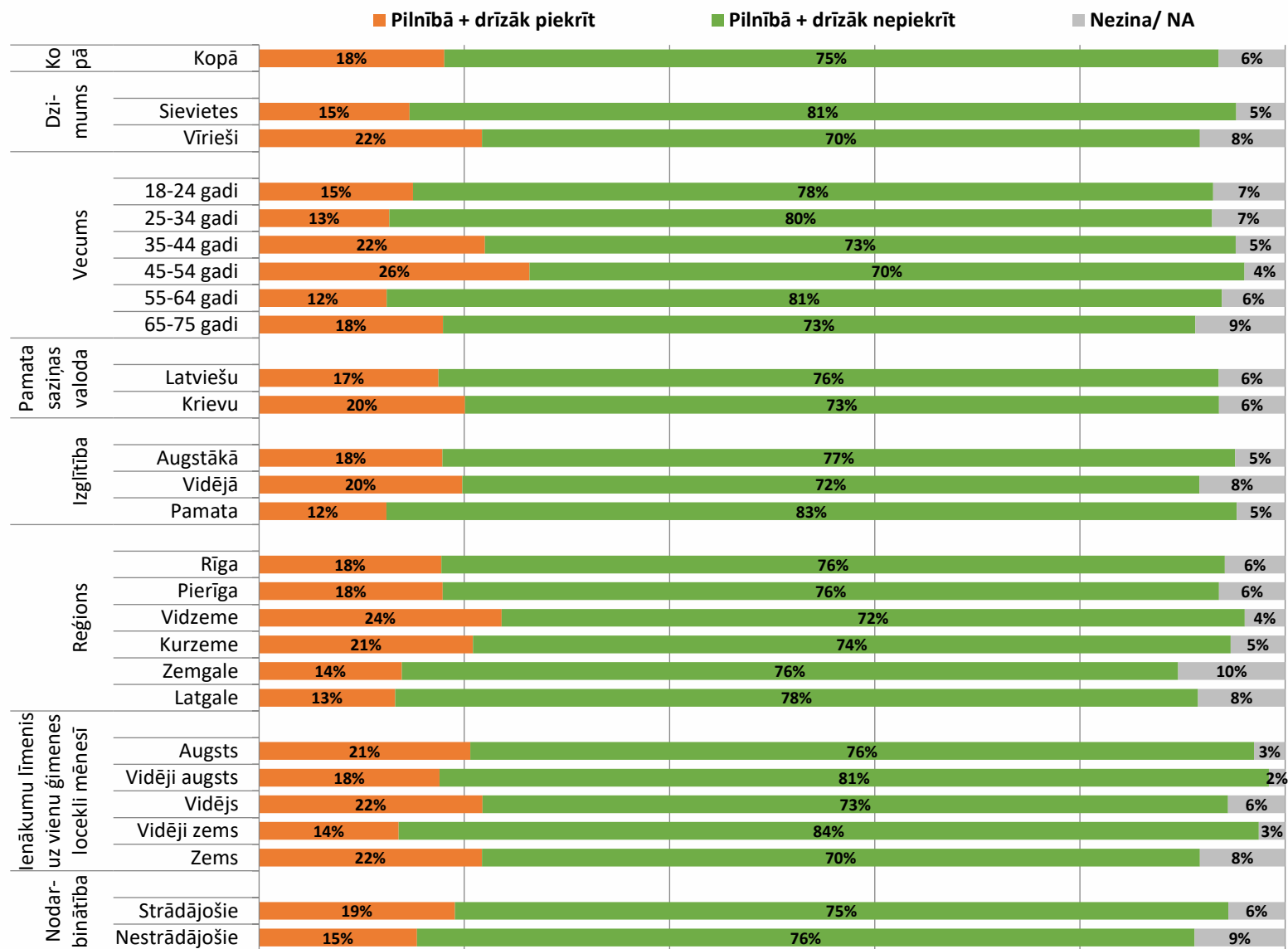

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat izteikumam ... ? - **Es varētu savās interesēs izvairīties no nodokļu nomaksas**

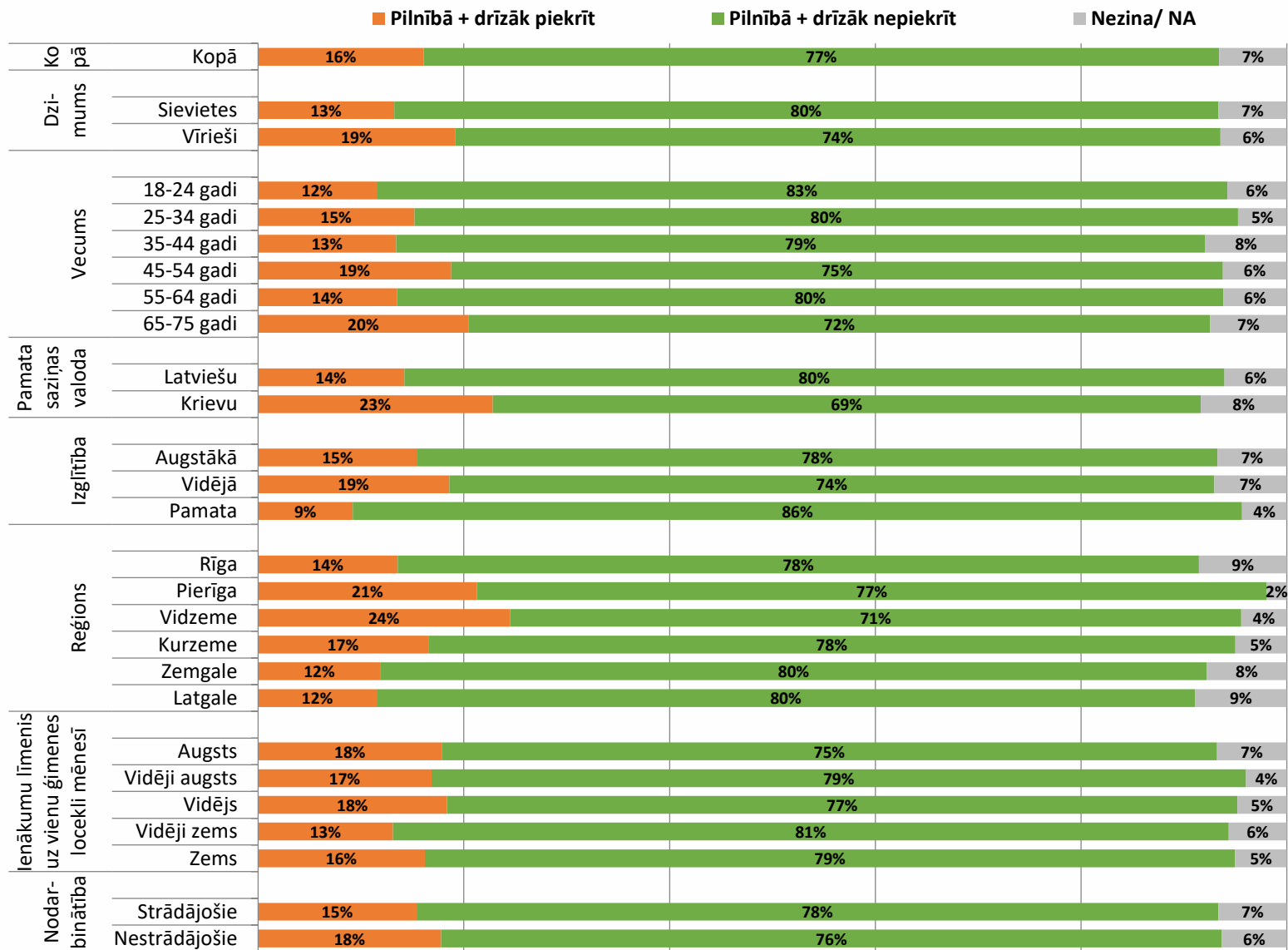
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat izteikumam ... ?

Es varētu dot kukuli/ veikt neoficiālus maksājumus savās vai radnieku interesēs, lai atrisinātu kādu jautājumu/ problēmu

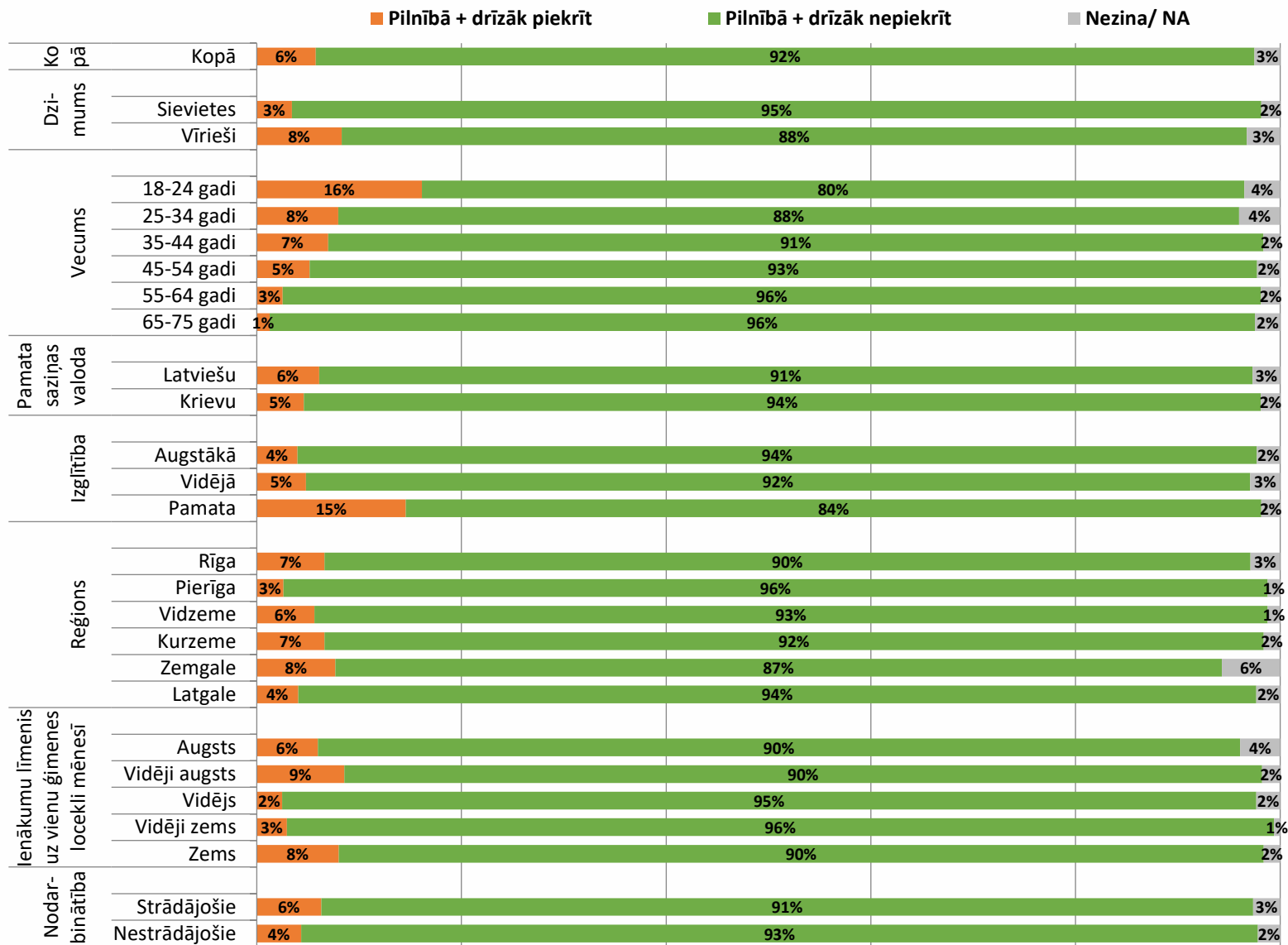
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.1. Gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus

Cik lielā mērā Jūs piekristat vai nepiekrītat izteikumam ... ?

Man nav iebildumu pret narkotisko vielu pirkšanu/ pārdošanu mazos apjomos

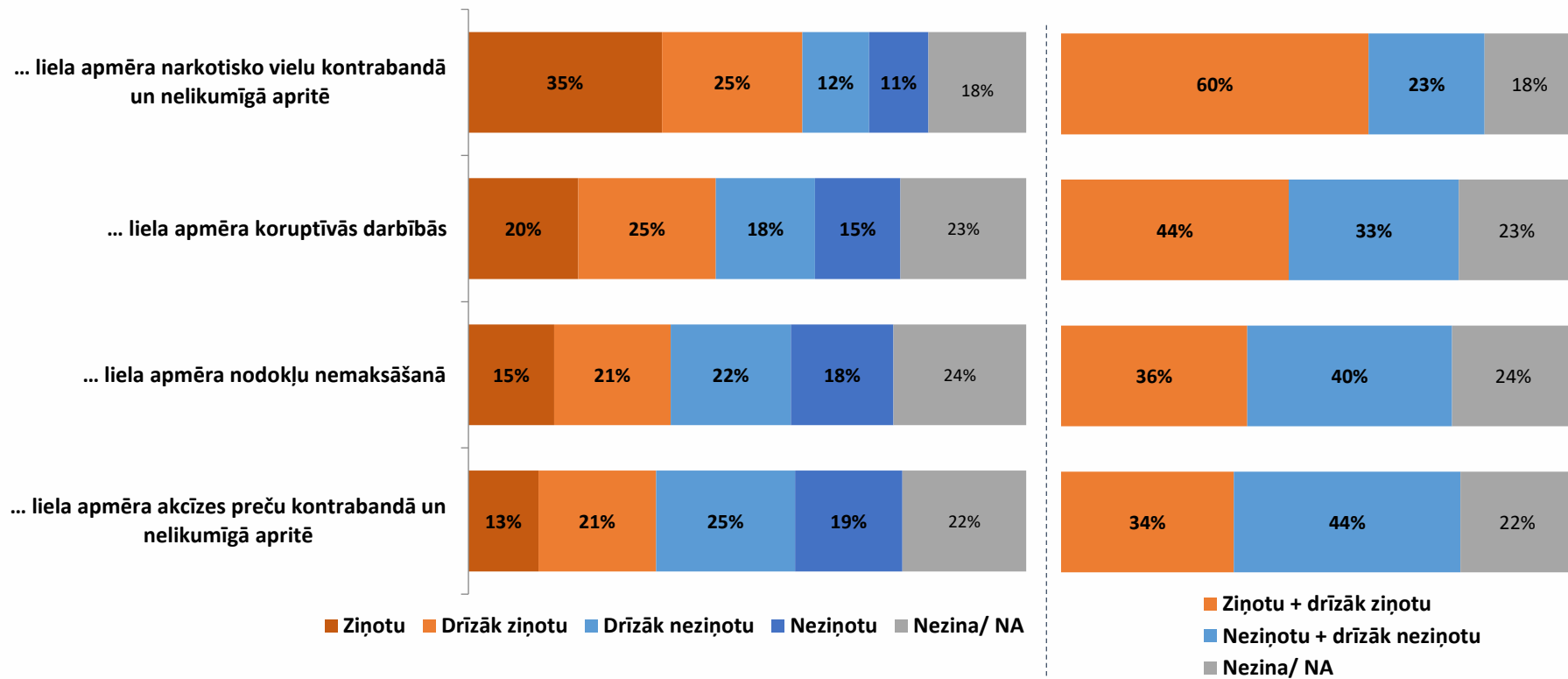

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem

Vai Jūs ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja Jūsu rīcībā būtu informācija, ka Jūsu radnieks vai paziņa ir iesaistīts ... ?

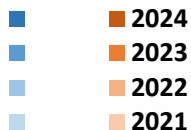

Bāze: visi aptaujas dalībnieki; n=1009

1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem

Vai Jūs ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja Jūsu rīcībā būtu informācija, ka Jūsu radnieks vai paziņa ir iesaistīts ... ?

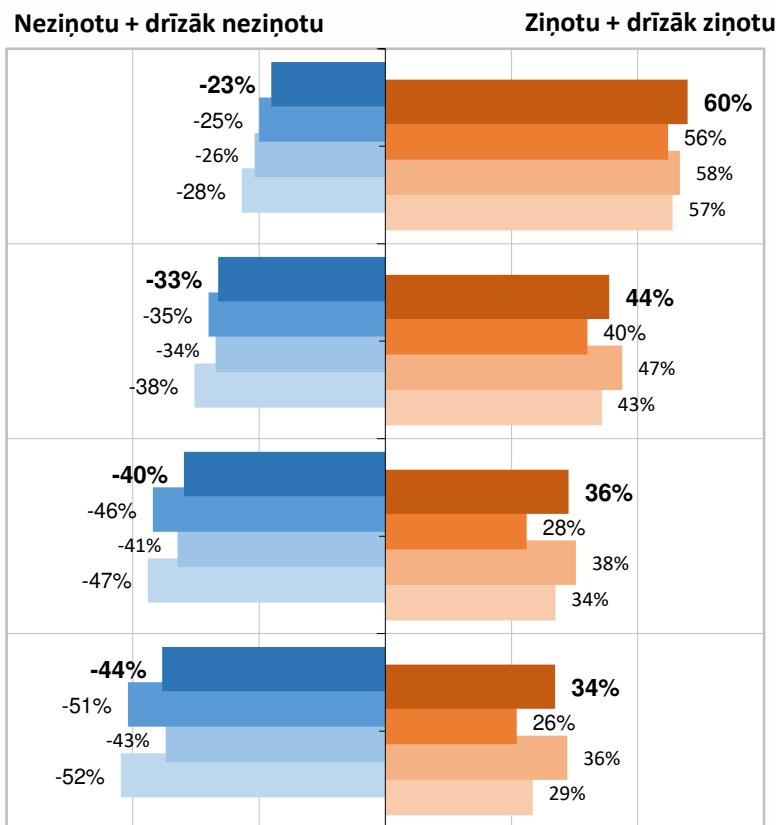

... liela apmēra narkotisko vielu kontrabandā un nelikumīgā apritē

... liela apmēra koruptīvās darbībās

... liela apmēra nodokļu nemaksāšanā

... liela apmēra akcīzes preču kontrabandā un nelikumīgā apritē

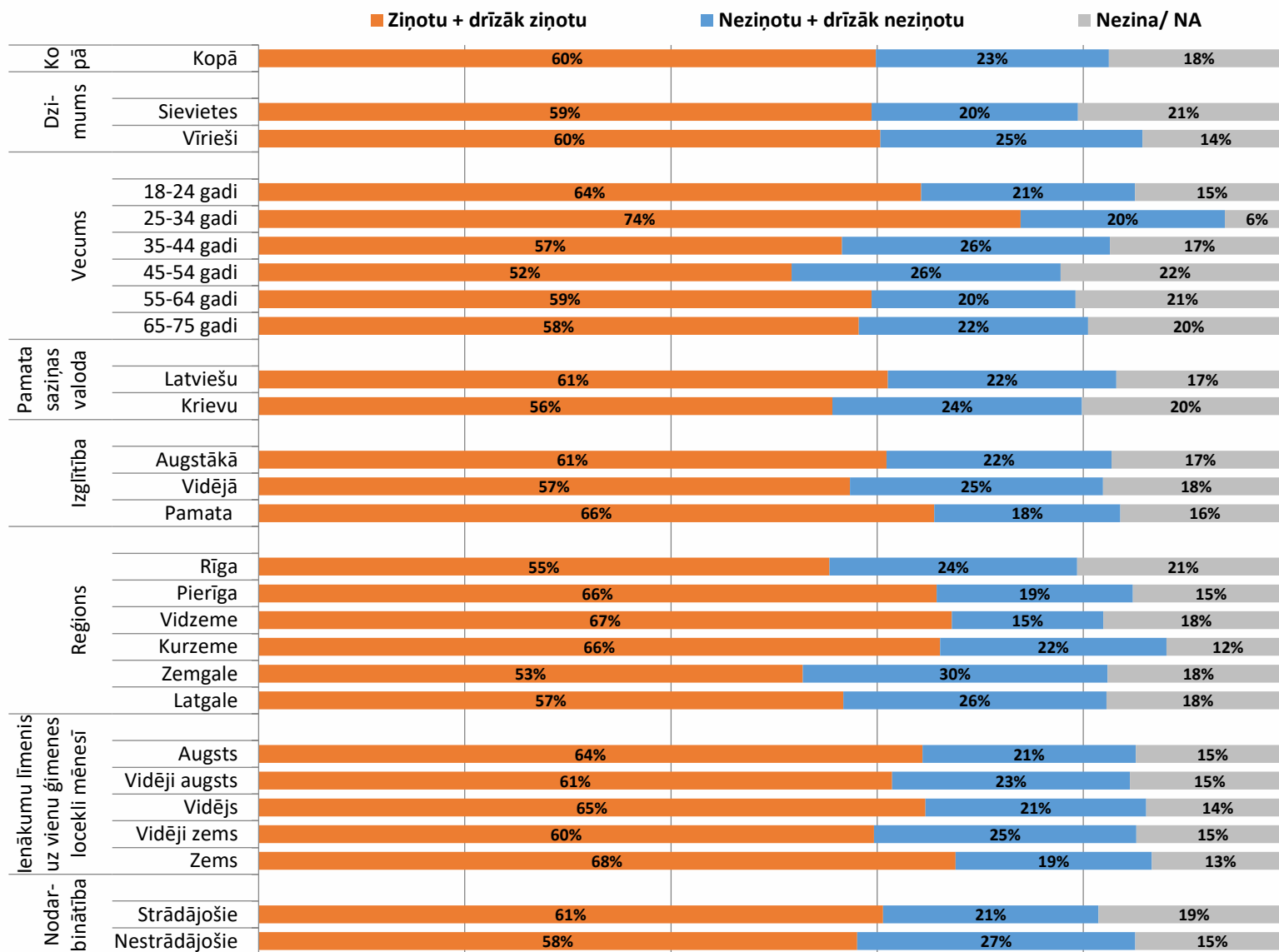
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem

Vai Jūs ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja Jūsu rīcībā būtu informācija, ka Jūsu radnieks vai paziņa ir iesaistīts ... ?

Liela apmēra narkotisko vielu kontrabandā un nelikumīgā apritē

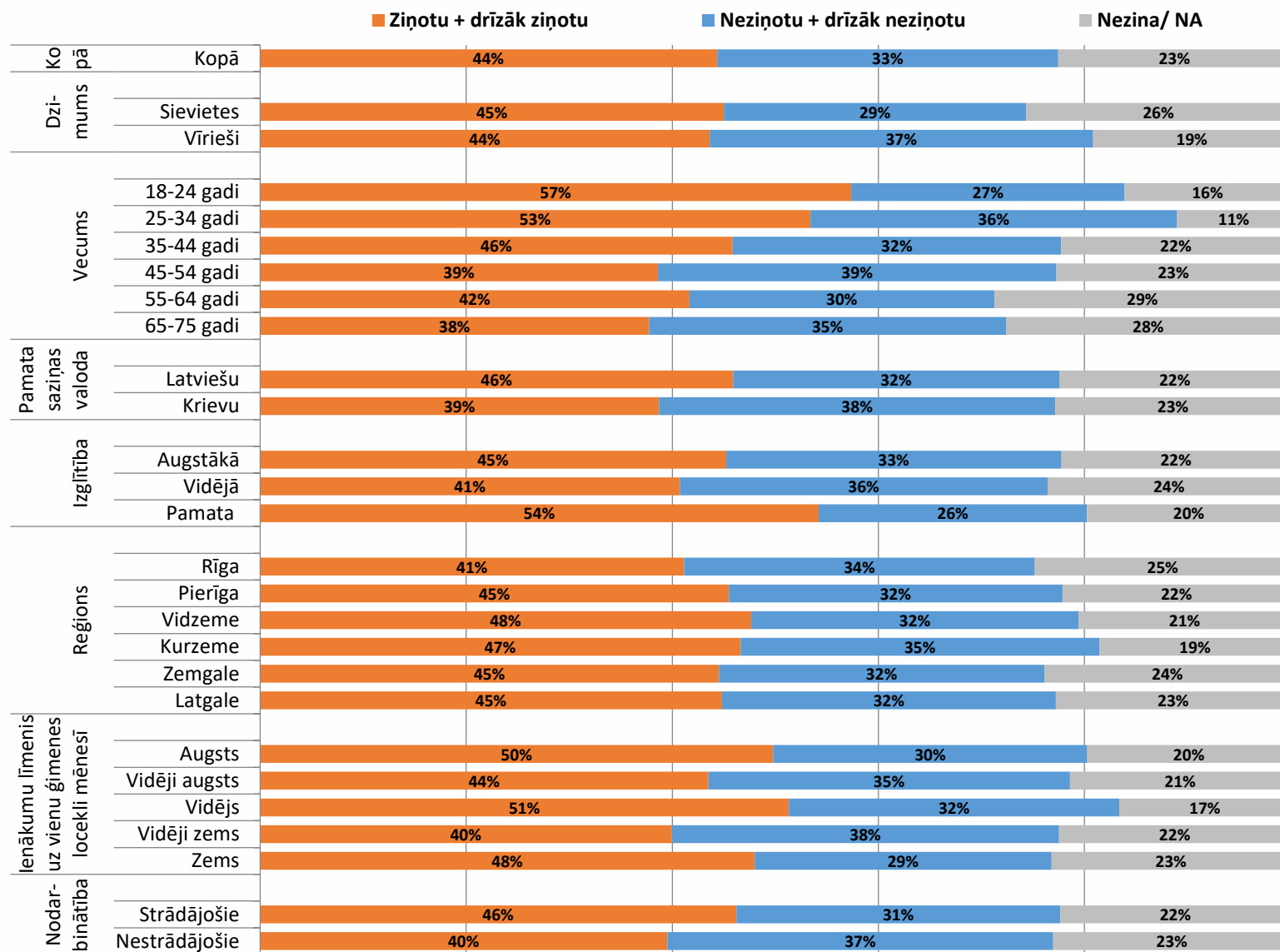

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem (4)

Vai Jūs ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja Jūsu rīcībā būtu informācija, ka Jūsu radnieks vai paziņa ir iesaistīts ... ? - **Liela apmēra koruptīvās darbībās**

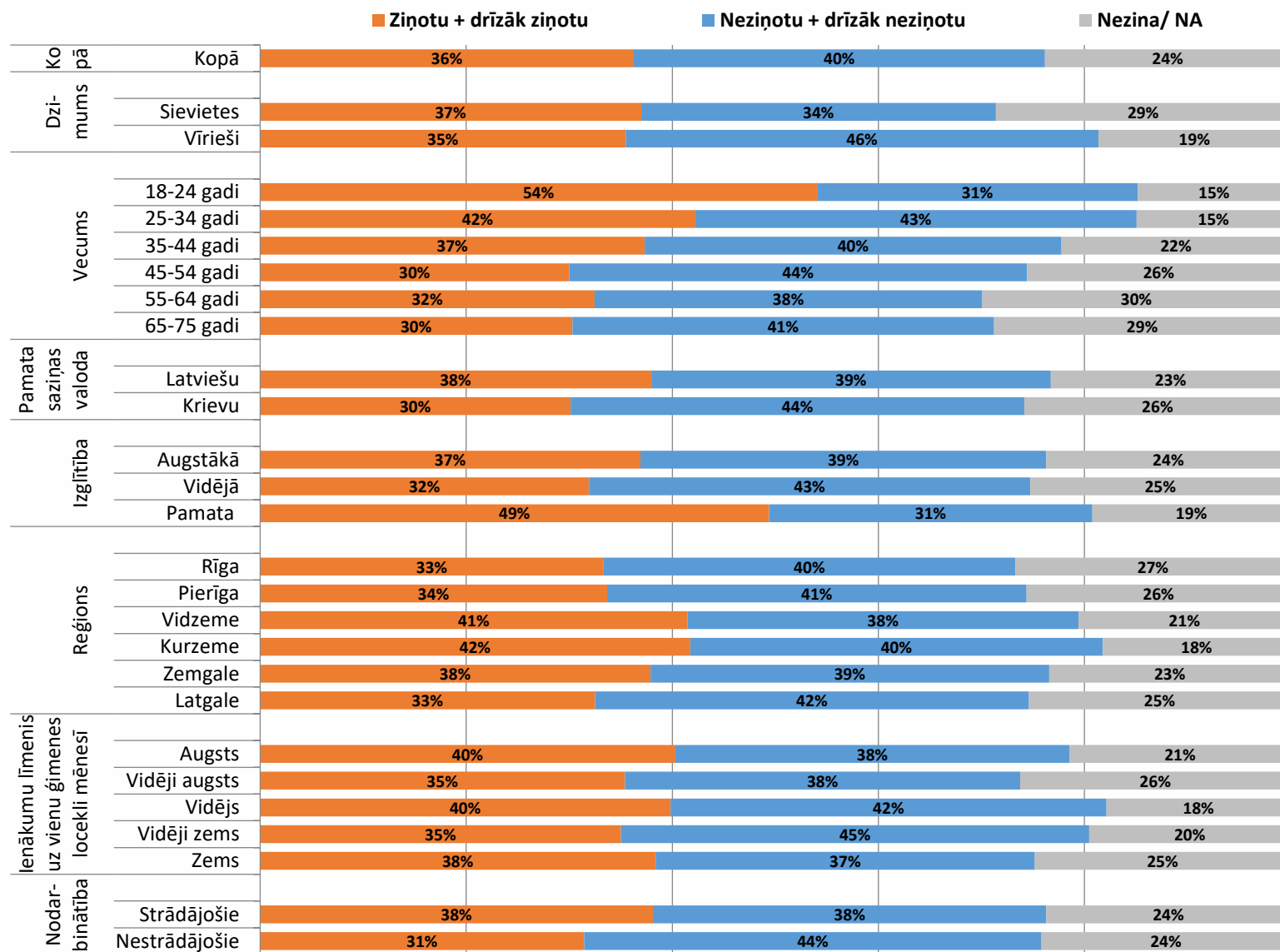

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem

Vai Jūs ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja Jūsu rīcībā būtu informācija, ka Jūsu radnieks vai paziņa ir iesaistīts ... ? - **Liela apmēra nodokļu nemaksāšanā**

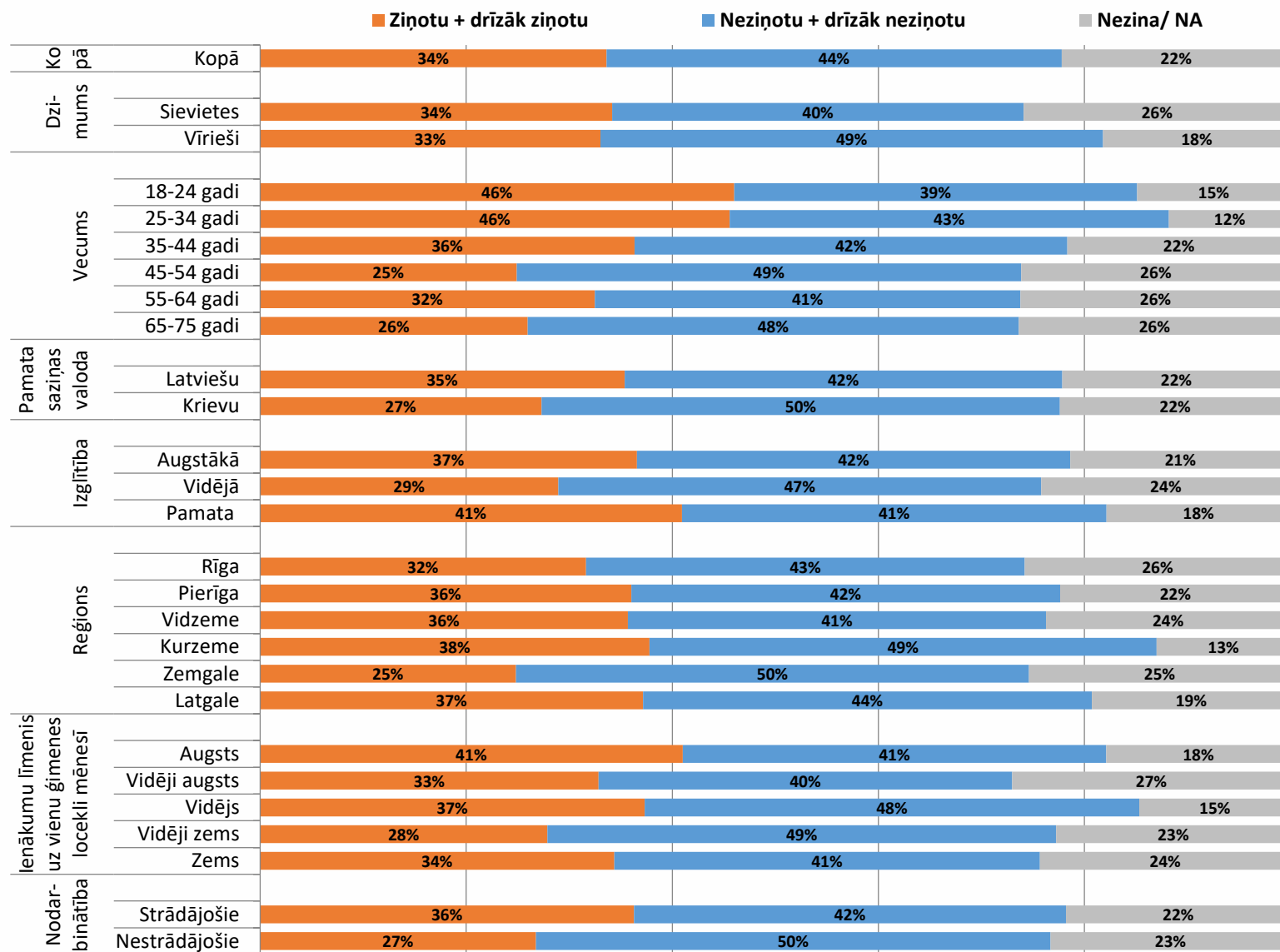
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

1.2. Gatavība ziņot atbildīgajām iestādēm par radnieku vai paziņu saistībā ar liela apmēra noziegumiem

Vai Jūs ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja Jūsu rīcībā būtu informācija, ka Jūsu radnieks vai paziņa ir iesaistīts ... ?

Liela apmēra akcīzes preču kontrabandā un nelikumīgā aprītē

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

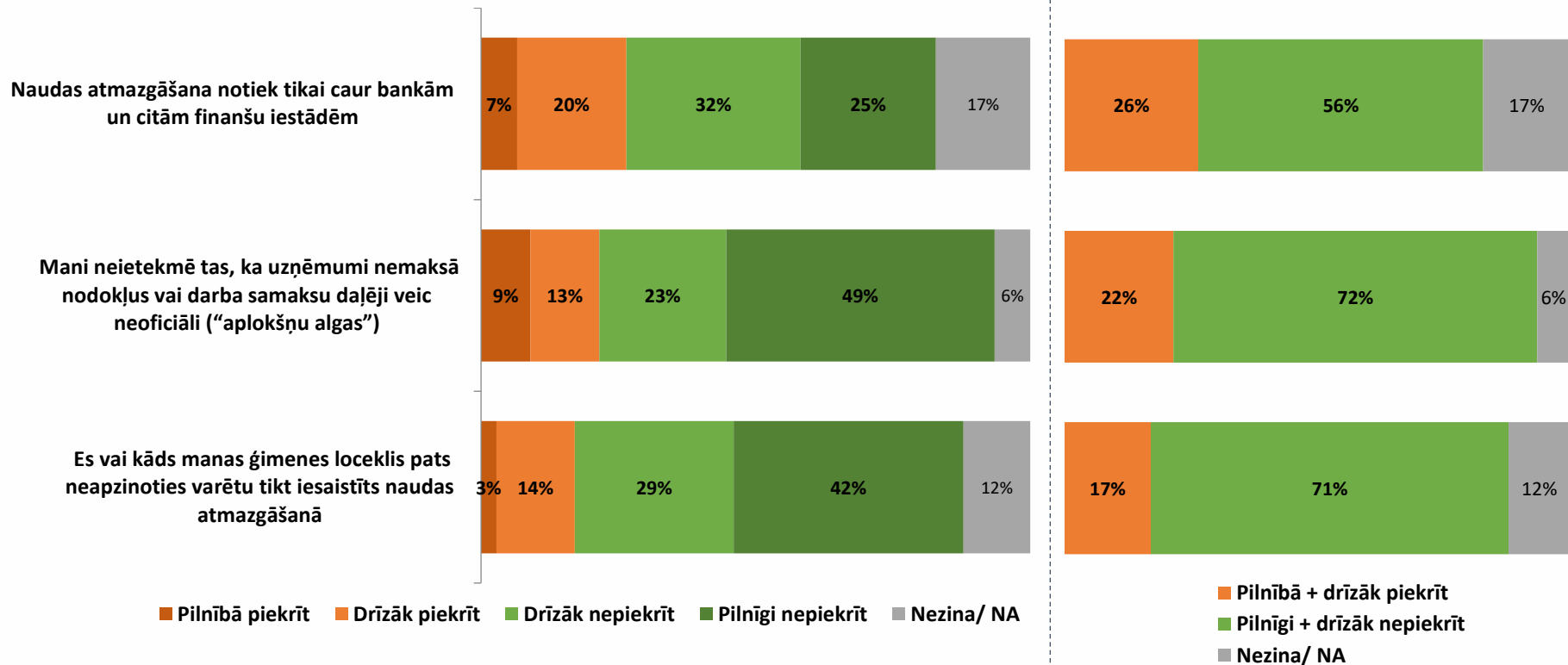

2. Priekšstatī par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošiem izteikumiem?

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

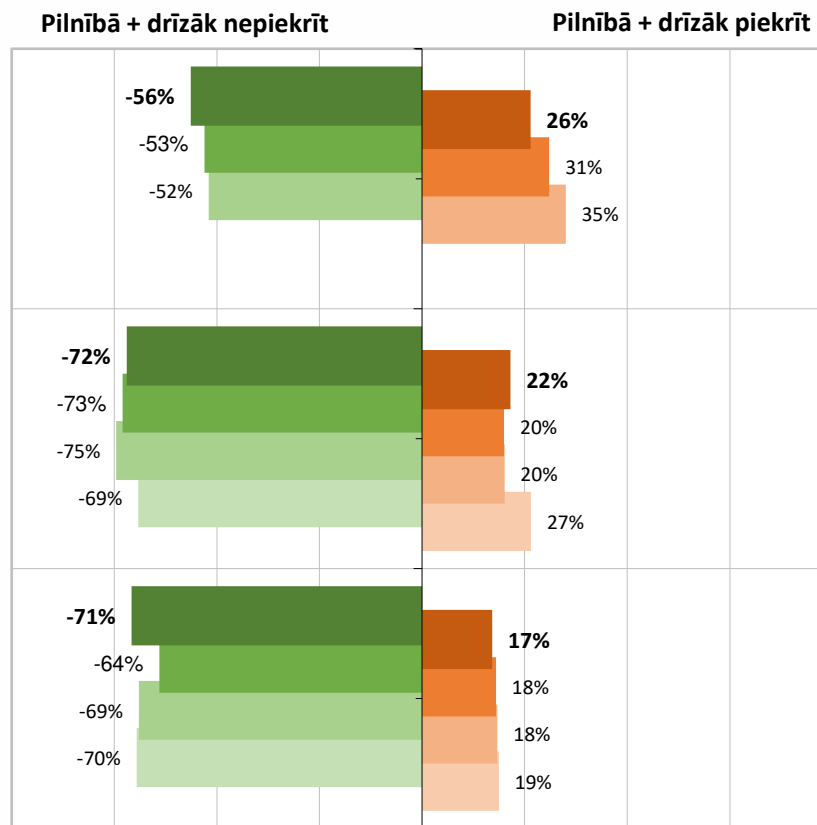
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošiem izteikumiem?

■ 2024
■ 2023
■ 2022
■ 2021

Naudas atmazgāšana notiek tikai caur bankām un citām finanšu iestādēm

Mani neietekmē tas, ka uzņēmumi nemaksā nodokļus vai darba samaksu daļēji veic neoficiāli ("aplokšņu algas")

Es vai kāds manas ģimenes loceklis pats neapzinoties varētu tikt iesaistīts naudas atmazgāšanā

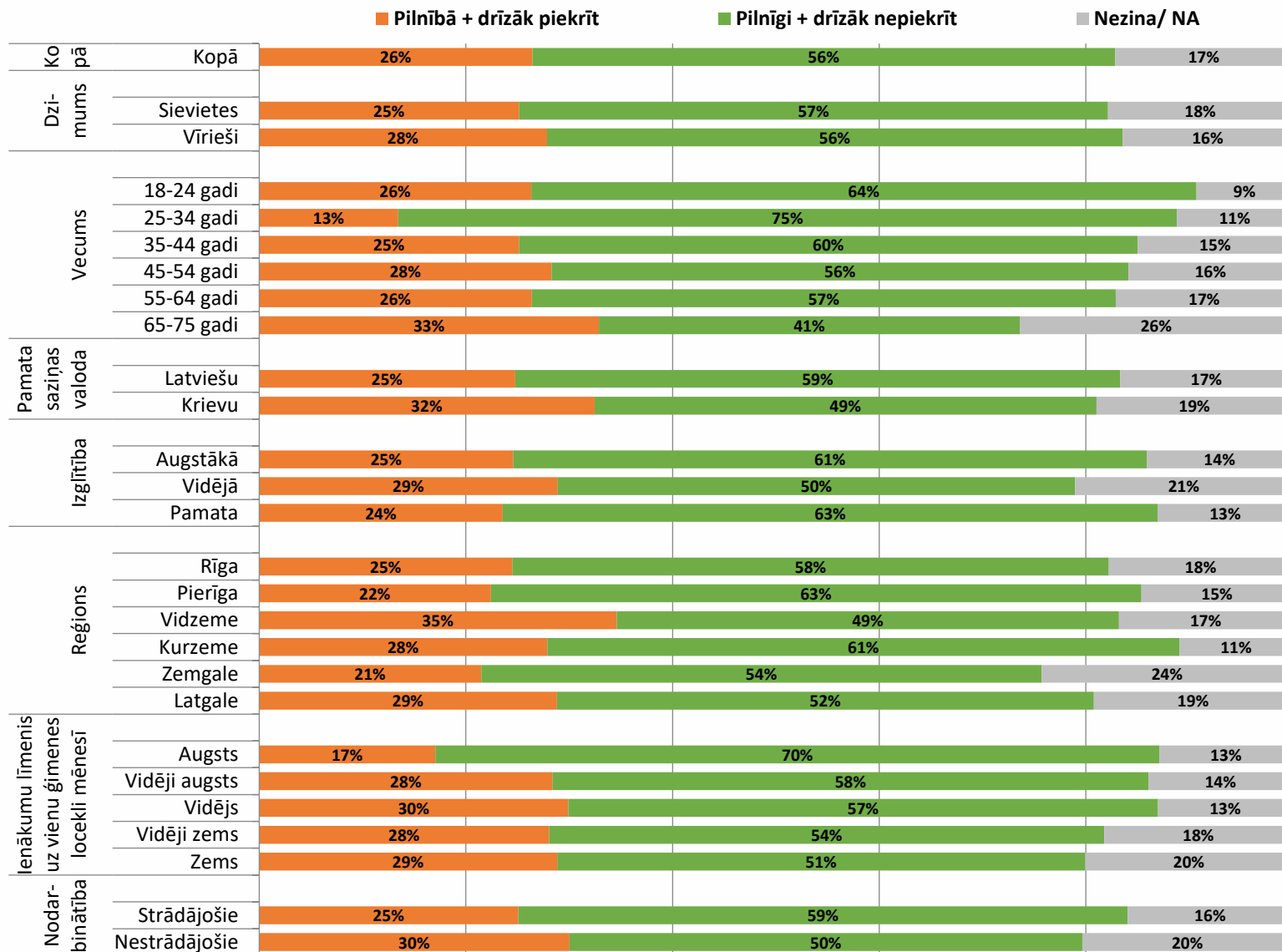

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat izteikumam ... ? - **Naudas atmazgāšana notiek tikai caur bankām un citām finanšu iestādēm**

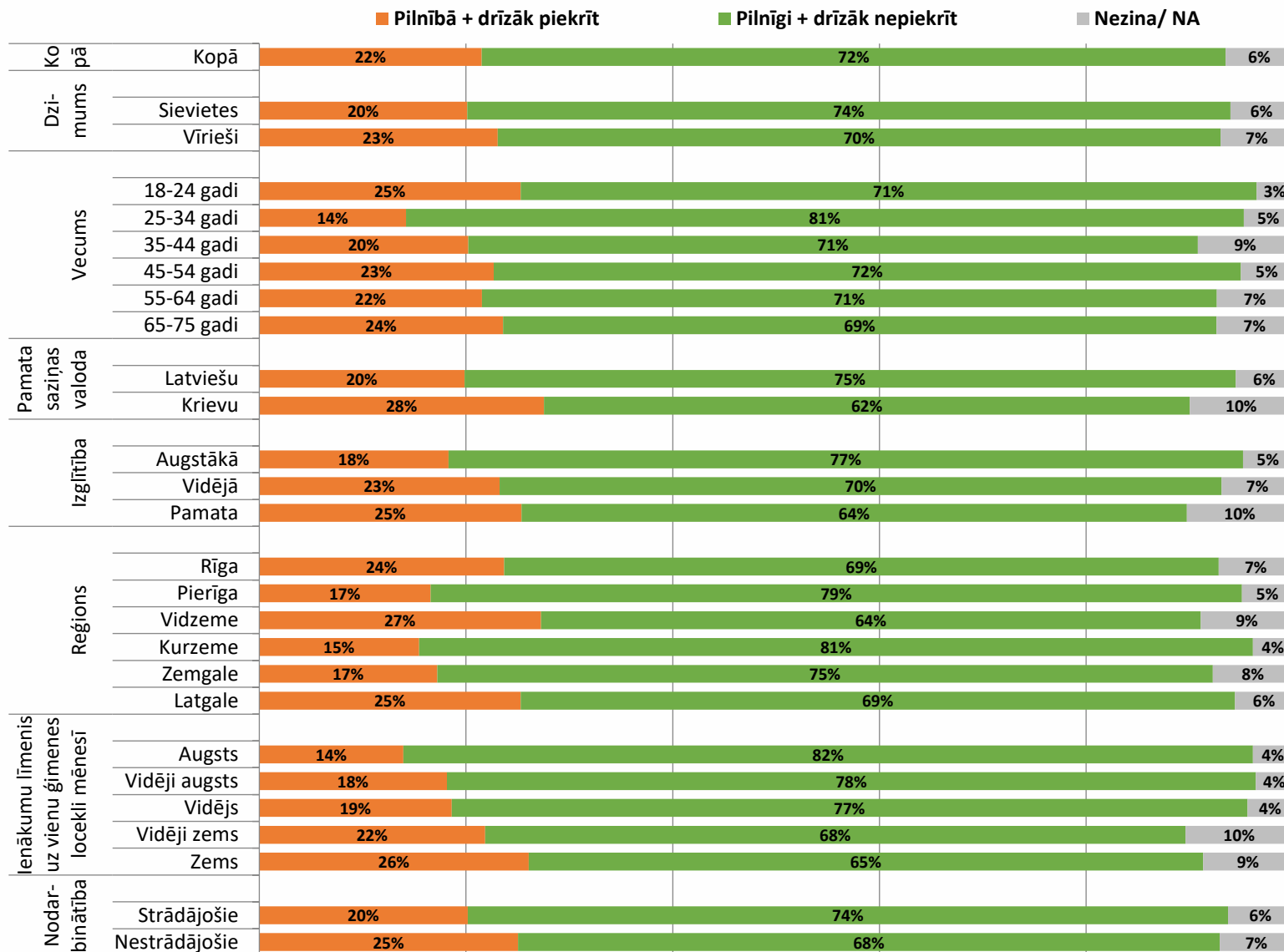
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Cik lielā mērā Jūs piekristat vai nepiekrītat izteikumam ... ?

Mani neietekmē tas, ka uzņēmumi nemaksā nodokļus vai darba samaksu daļēji veic neoficiāli ("aploksņu algas")

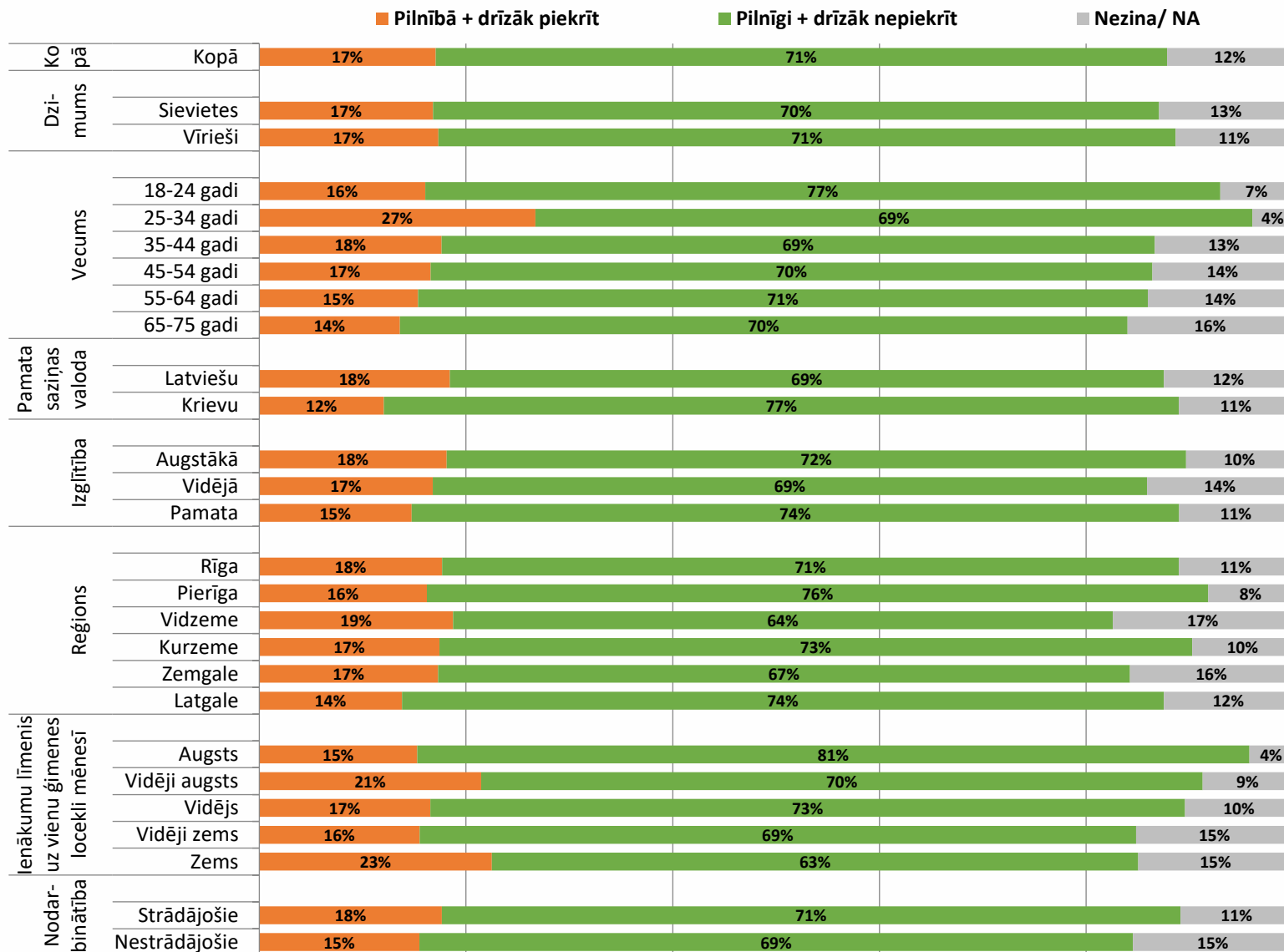

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat izteikumam ... ? - **Es vai kāds manas ģimenes loceklis neapzinoties varētu tikt iesaistīts naudas atmazgāšanā**

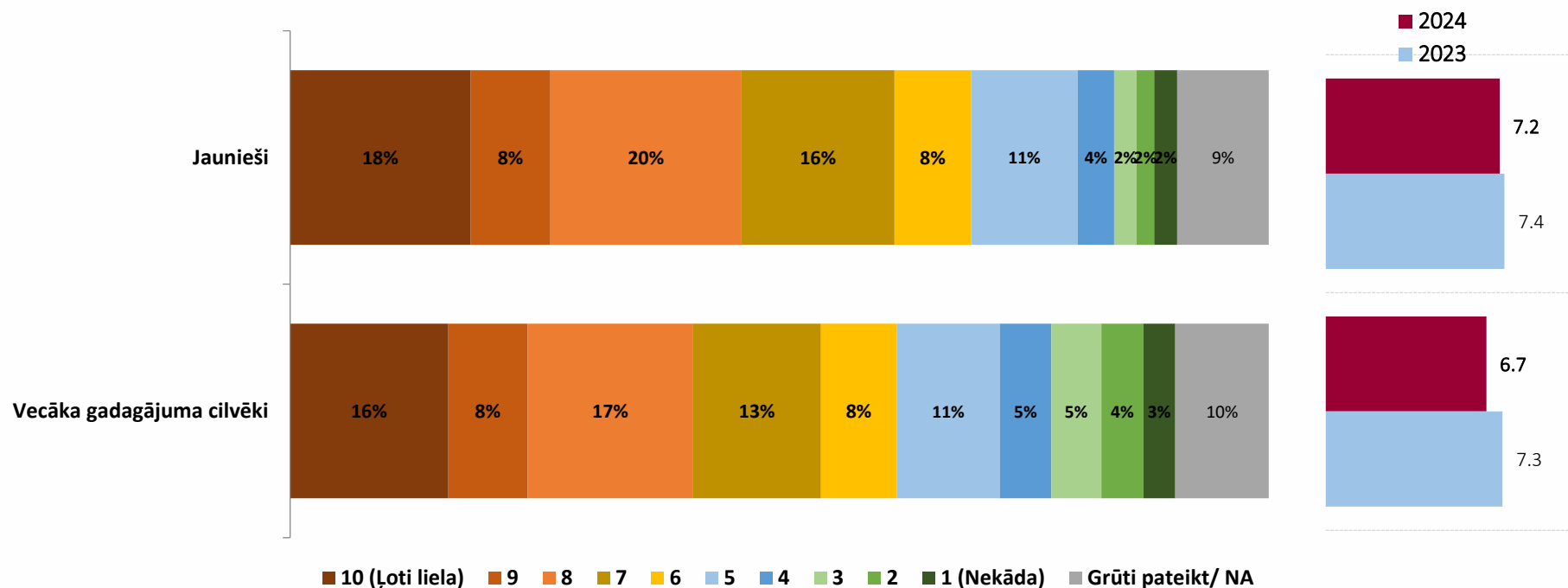
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Lūdzu, novērtējiet, cik liela, Jūsaprāt, ir iespējamība, ka šīs cilvēku grupas pašiem neapzinoties var tikt iesaistītas naudas atmazgāšanā!

Vidējais vērtējums 10 punktu skalā, kur 1 nozīmē «nekāda», bet 10 nozīmē «ļoti liela»

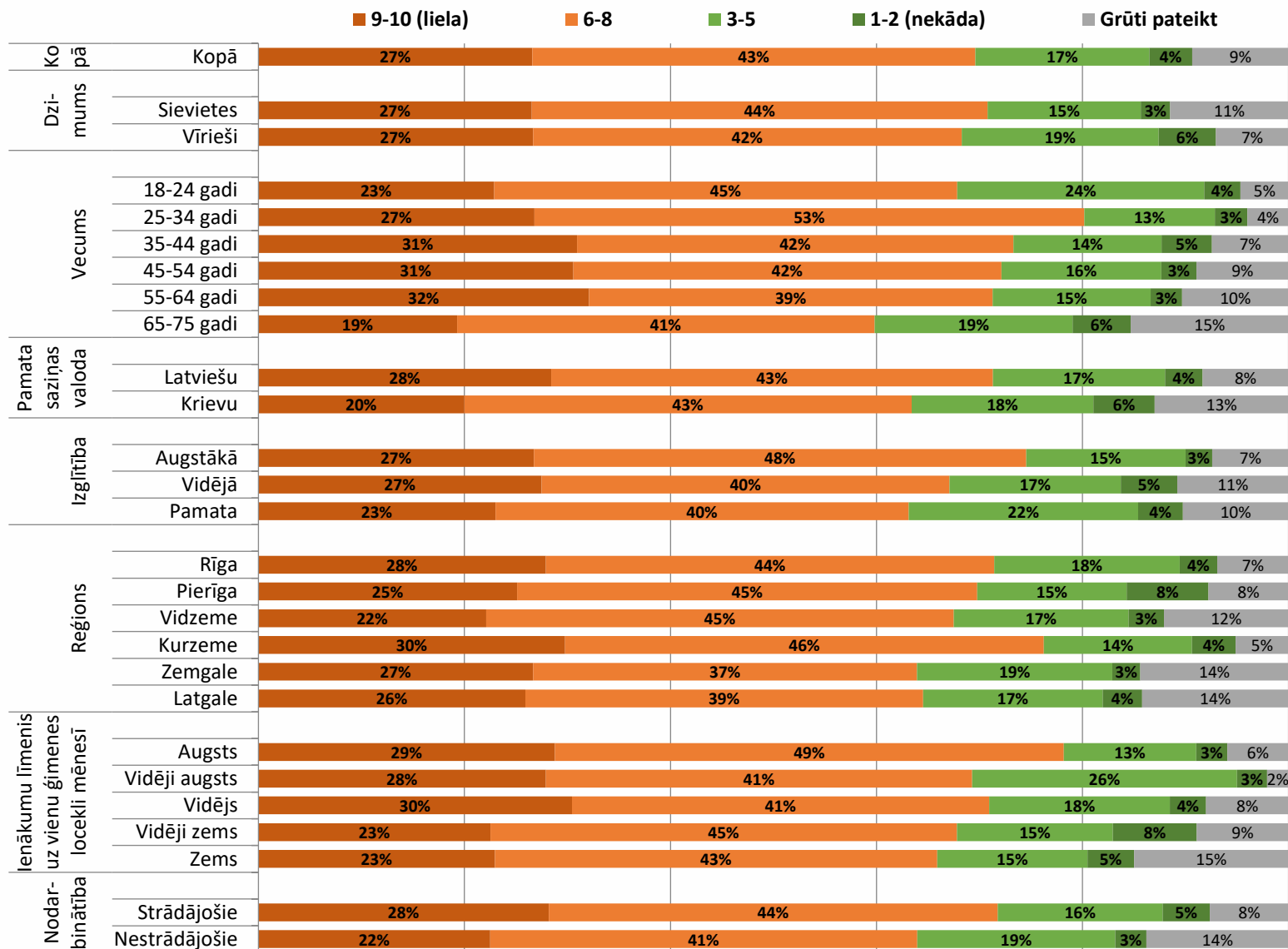

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Lūdzu, novērtējiet, cik liela, Jūsaprāt, ir iespējamība, ka šīs cilvēku grupas pašiem neapzinoties var tikt iesaistītas naudas atmazgāšanā! - **Jaunieši**

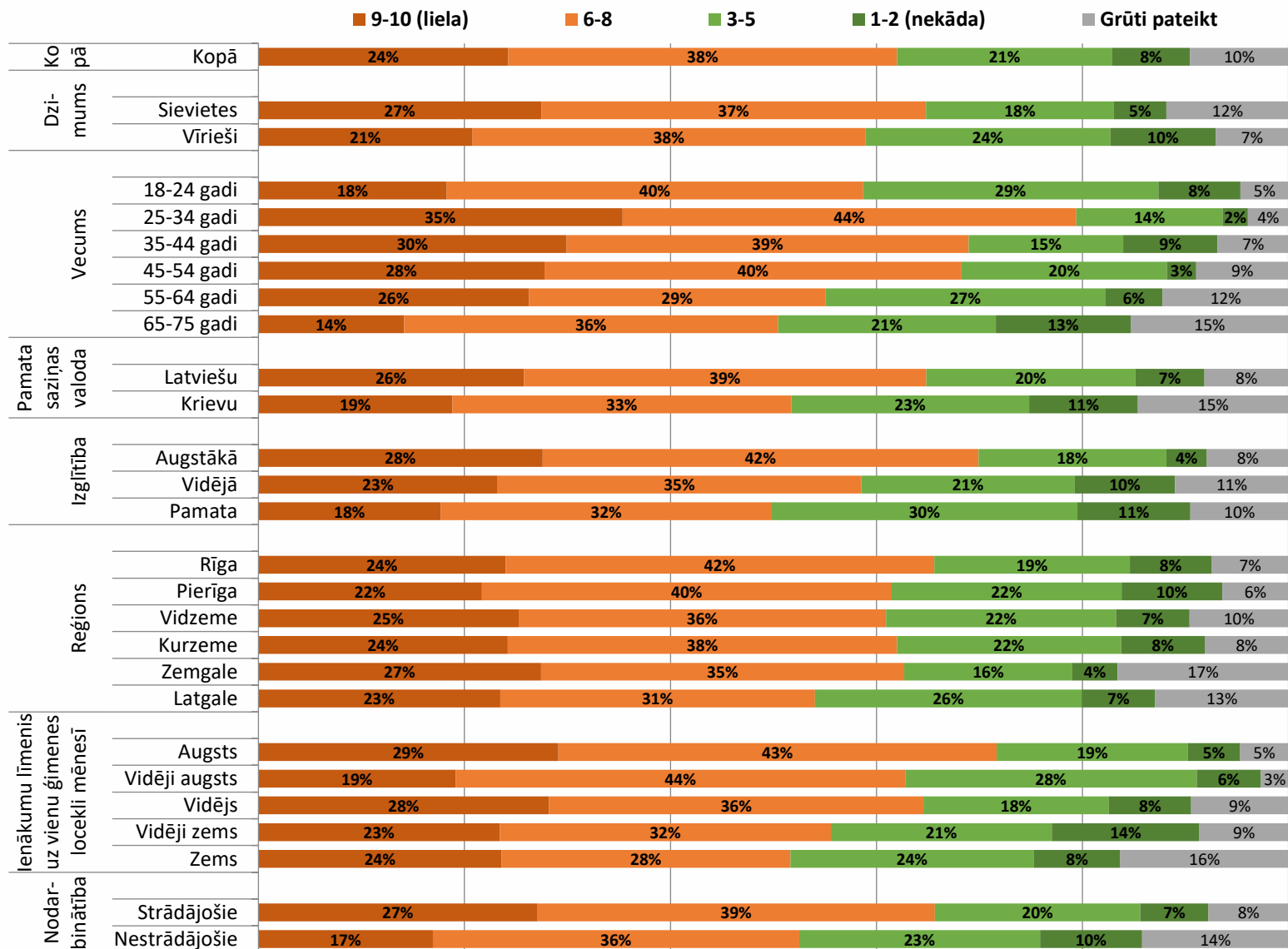

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Novērtējiet, cik liela ir iespējamība, ka šīs cilvēku grupas pašiem neapzinoties var tikt iesaistītas naudas atmazgāšanā! – **Vecāki gadagājuma cilvēki**

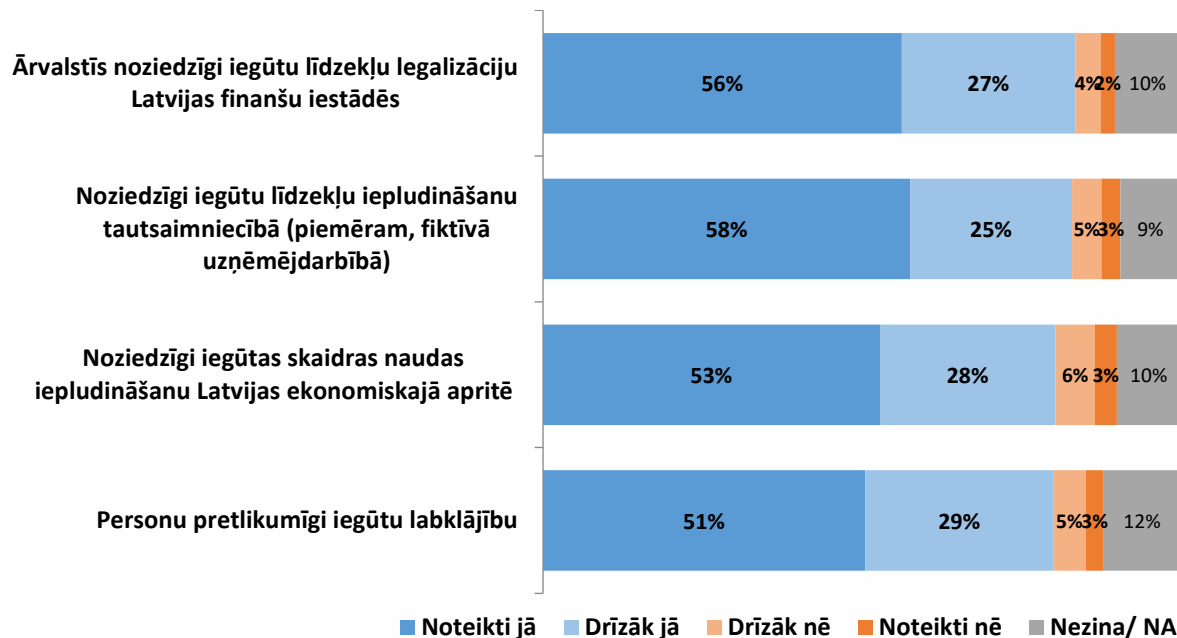

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Vai redzat nepieciešamību cīnīties ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, lai nepieļautu ... ?

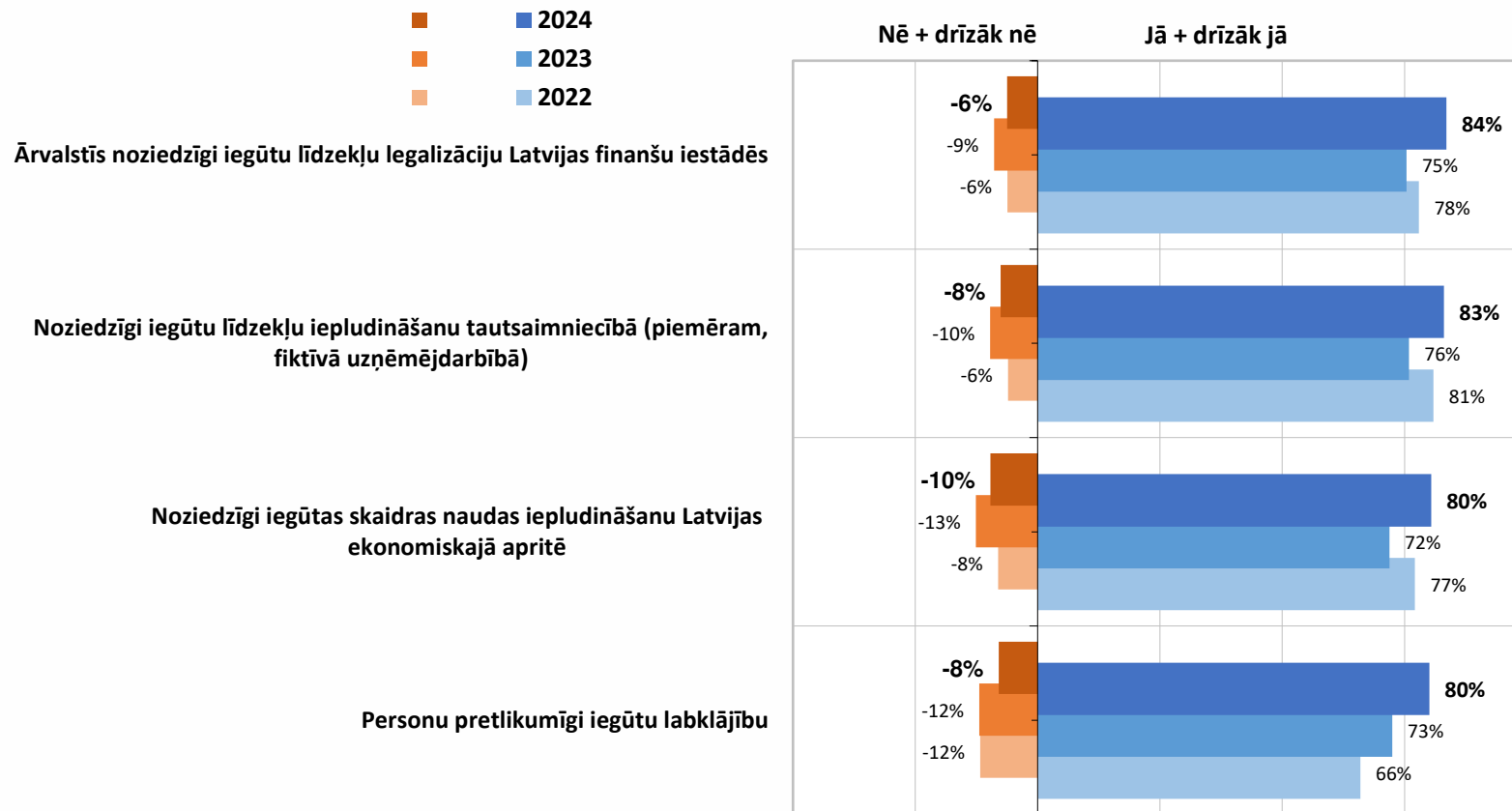

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Vai redzat nepieciešamību cīnīties ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, lai nepieļautu ... ?

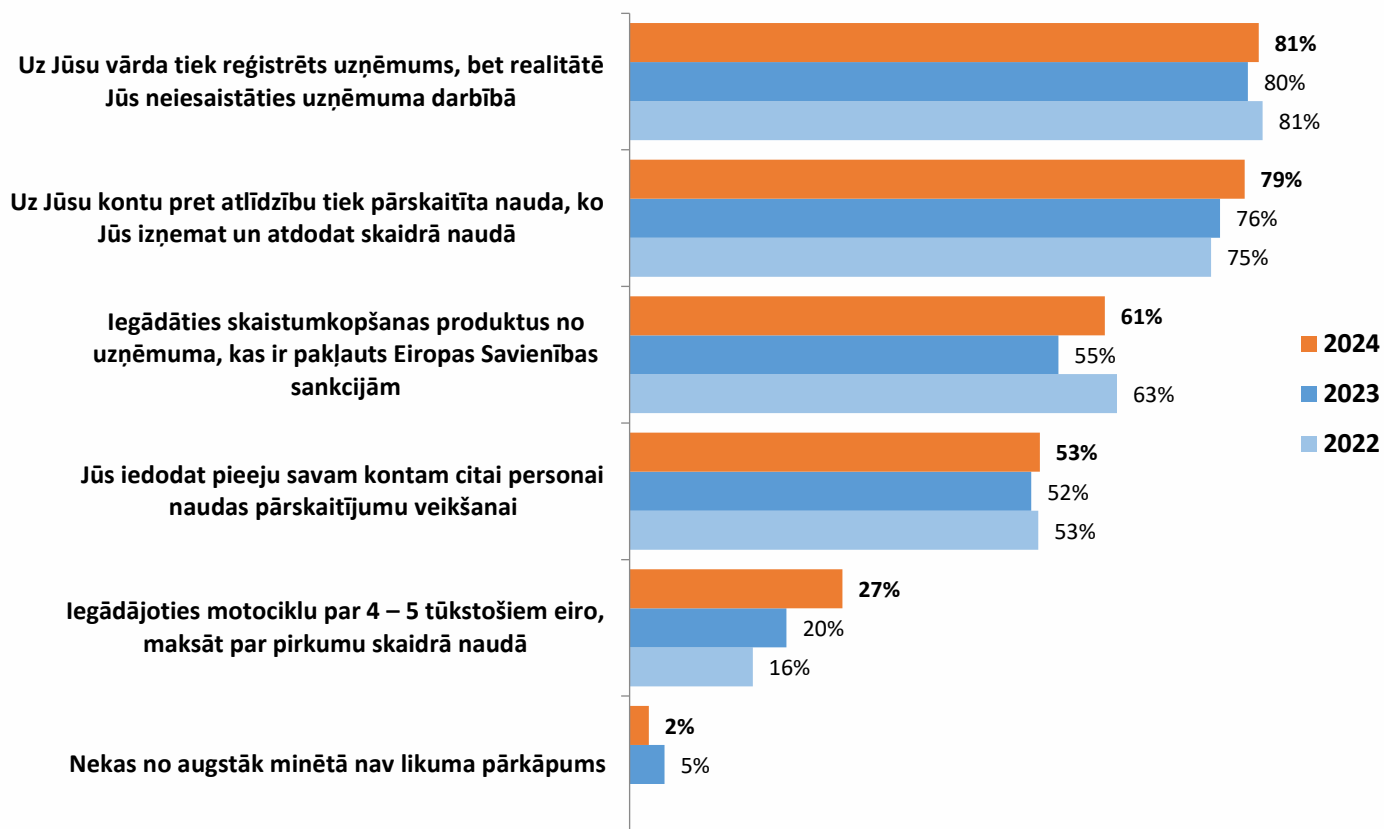

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

2. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Kuras no šīm darbībām, Jūsaprāt, ir likuma pārkāpumi?

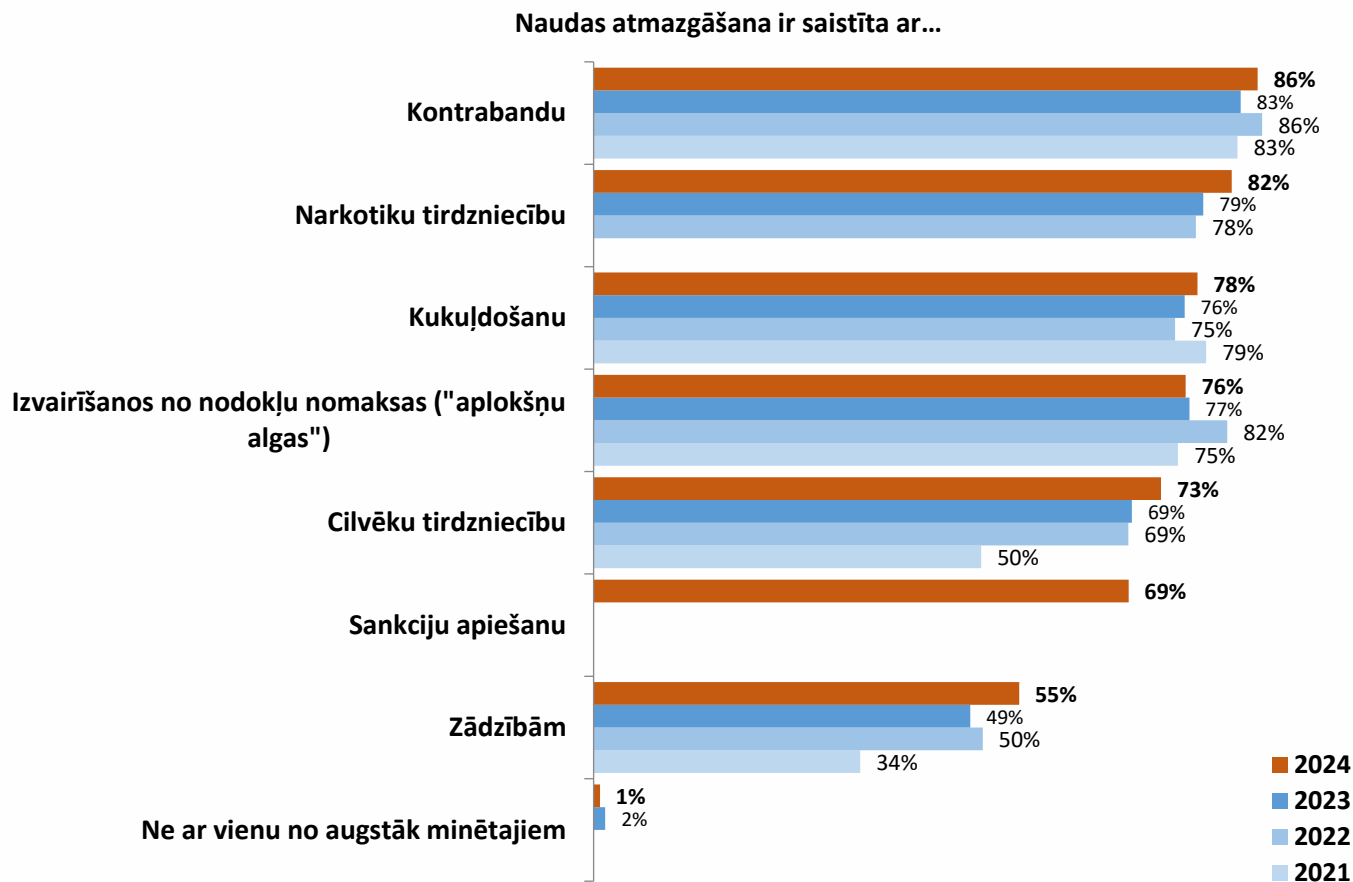

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

3. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Naudas atmazgāšana ir saistīta ar citiem noziegumiem. Lūdzu, atzīmējiet, Jūsprāt, kuriem?

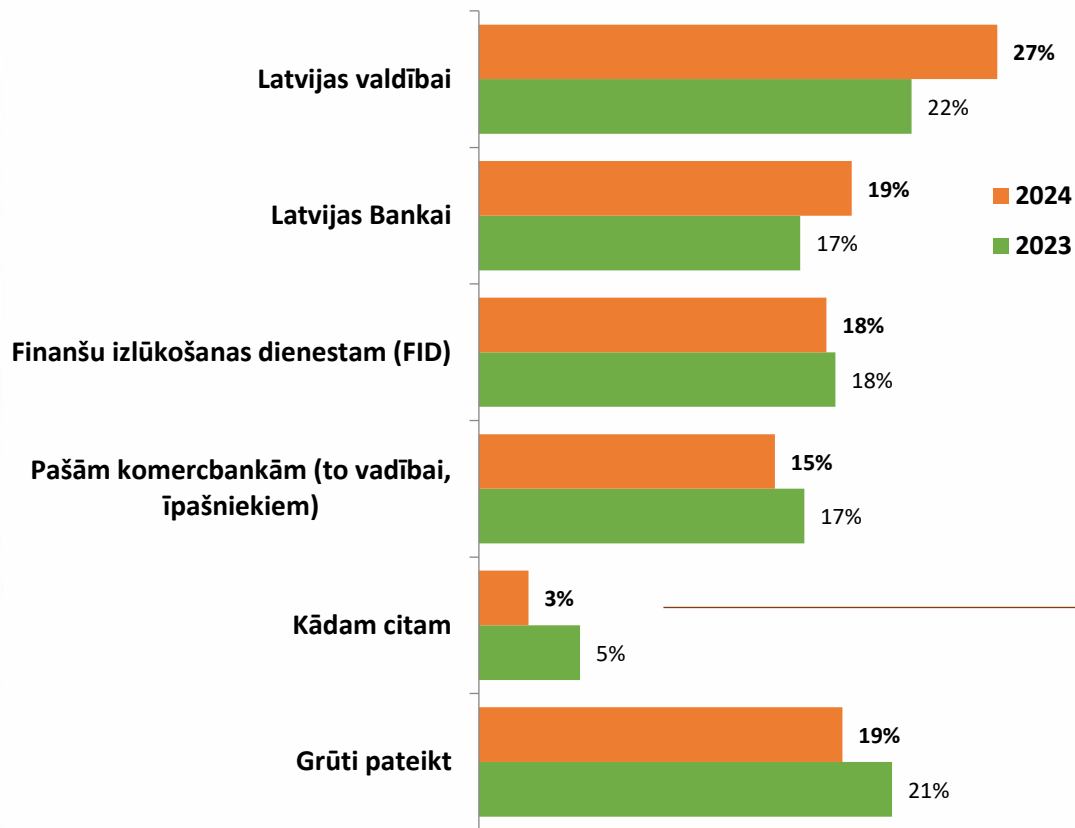

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

3. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Kam, Jūsaprāt, ir galvenā ietekme uz to, kādus un cik stingrus pasākumus, norādot uz cīņu ar naudas atmazgāšanu, ievieš Latvijas komercbankas?

Kā citas atbildes tika minētas :

- ✓ Eiropas Savienības struktūrām (3 respondenti);
- ✓ ASV finanšu un to uzraudzības iestādes,
- ✓ EU finanšu uzraudzības iestādes,
- ✓ Eiropas Centrālā banka;
- ✓ Eiropas Savienības izdotās un MKapstiprinātās regulas par noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju;
- ✓ Finanšu ministrijai;
- ✓ Politikiem;
- ✓ Valsts ieņēmumu dienestam;
- ✓ Visiem iepriekš minētajiem;
- ✓ Nevienam.

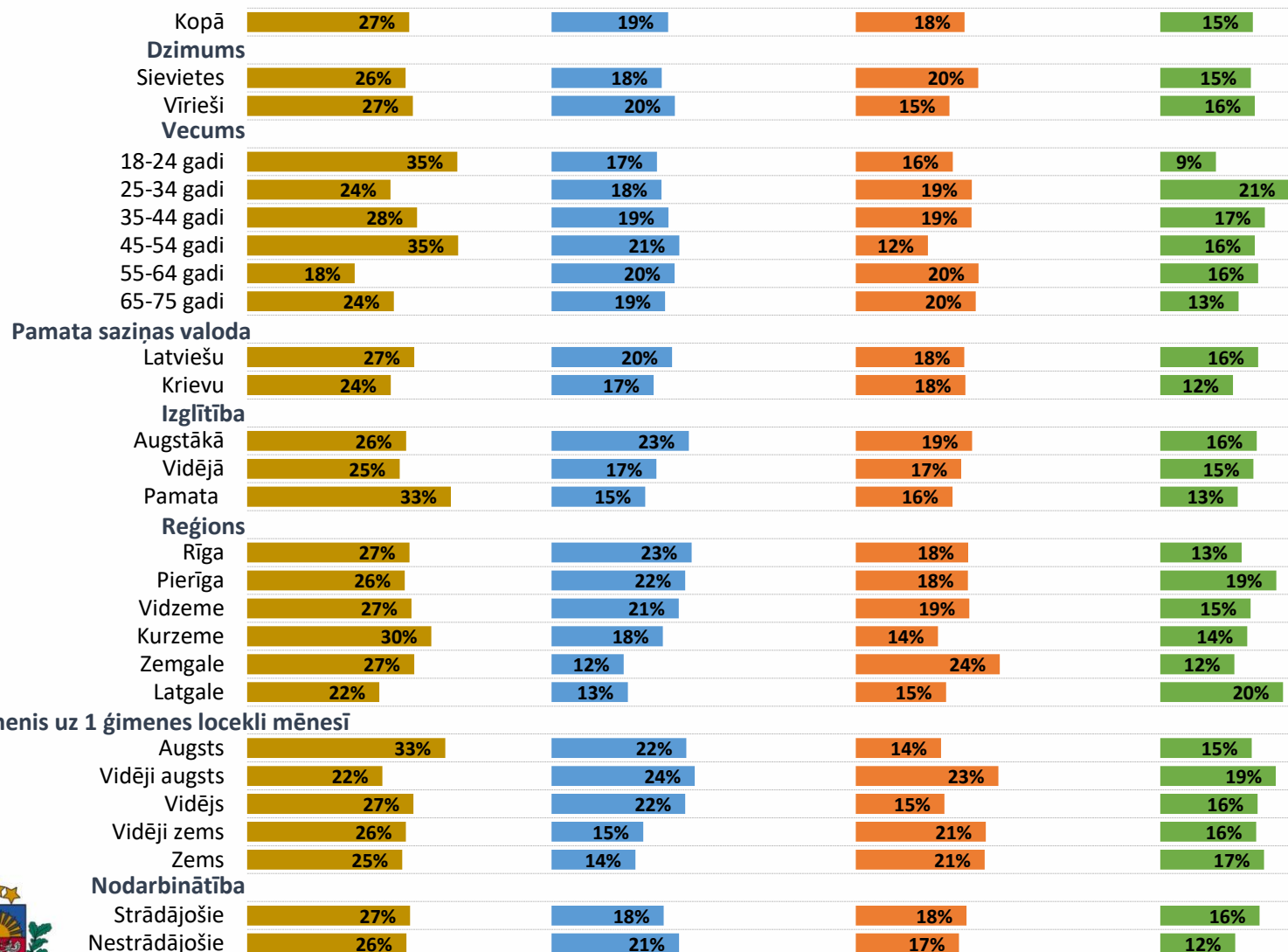
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

3. Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

Kam, Jūsaprāt, ir galvenā ietekme uz to, kādus un cik stingrus pasākumus, norādot uz cīņu ar naudas atmazgāšanu, ievieš Latvijas komercbankas?

■ Latvijas valdībai ■ Latvijas Bankai ■ Finanšu izlūkošanas dienestam (FID) ■ Pašām komercbankām (to vadībai, īpašniekiem)

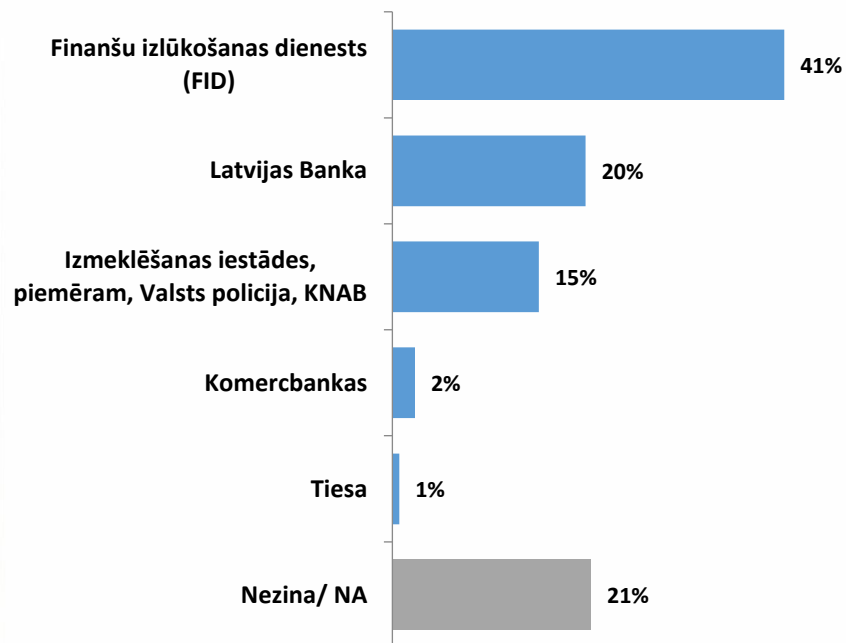

3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām

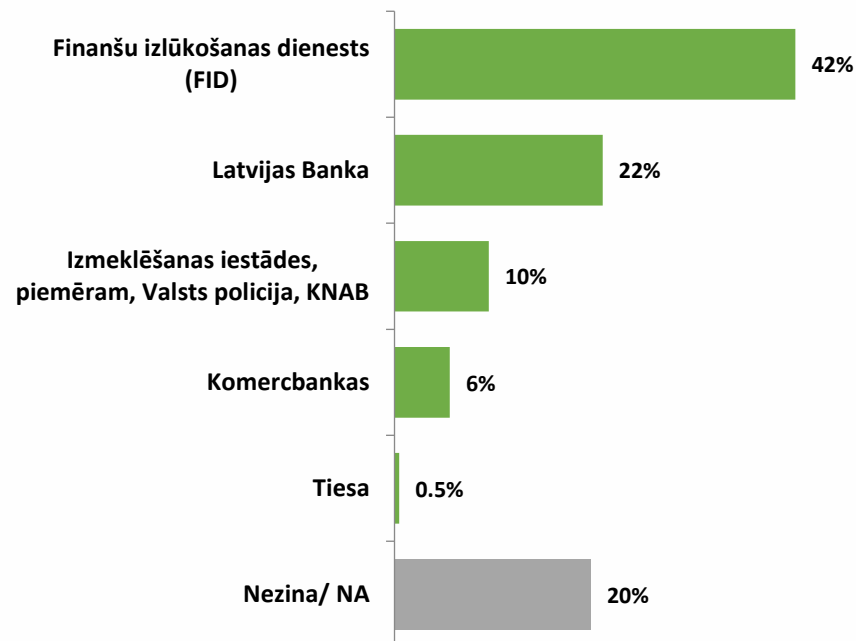

3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām

Kura iestāde, Jūsaprāt, uzrauga kredītiestādes naudas atmazgāšanas jomā?

Kura iestāde, Jūsaprāt, apkopo un analizē banku ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem?

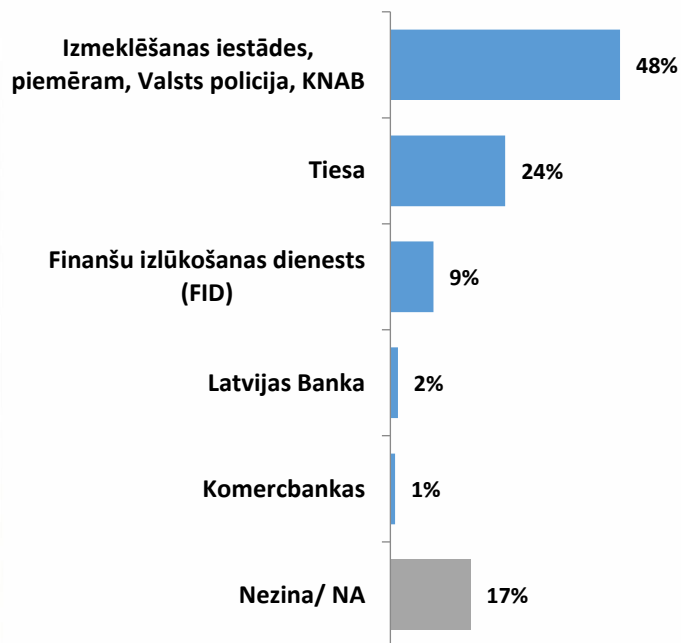

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

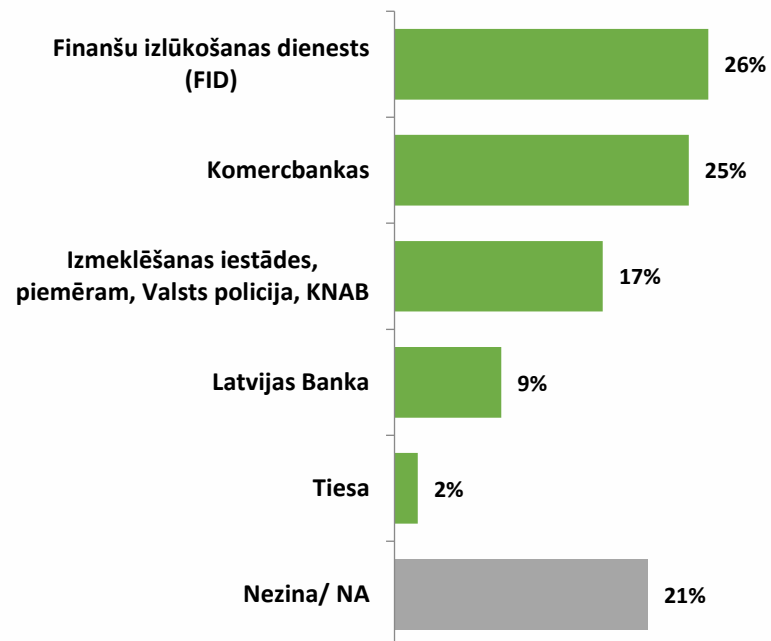

3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām

Kura iestāde, Jūsaprāt, konfiscē noziedzīgi iegūtus līdzekļus?

Kura iestāde, Jūsaprāt, sniedz informāciju izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai naudas atmazgāšanas novēršanai un atklāšanai?

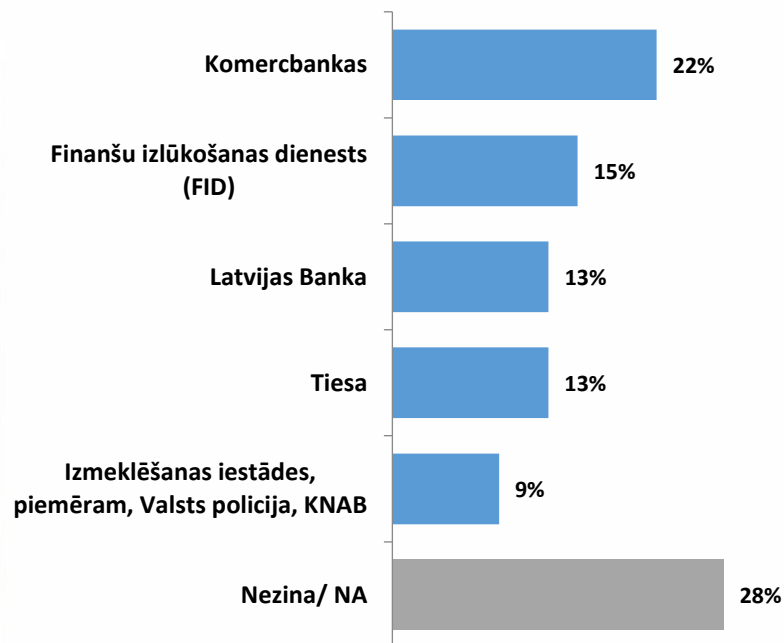

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

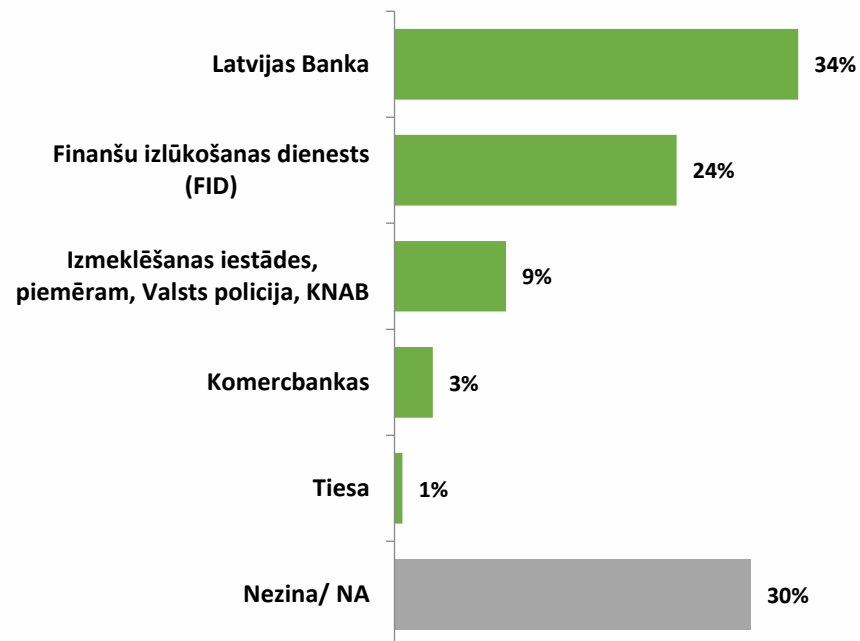

3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām

Kura iestāde, Jūsaprāt, nosaka, kuriem banku klientiem būtu jāaizver konti?

Kura iestāde, Jūsaprāt, izstrādā pētījumus un metodiskos materiālus par naudas atmazgāšanas riskiem un tendencēm?

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām

Pauda viedokli, ka Finanšu izlūkošanas dienests veic attiecīgo funkciju:

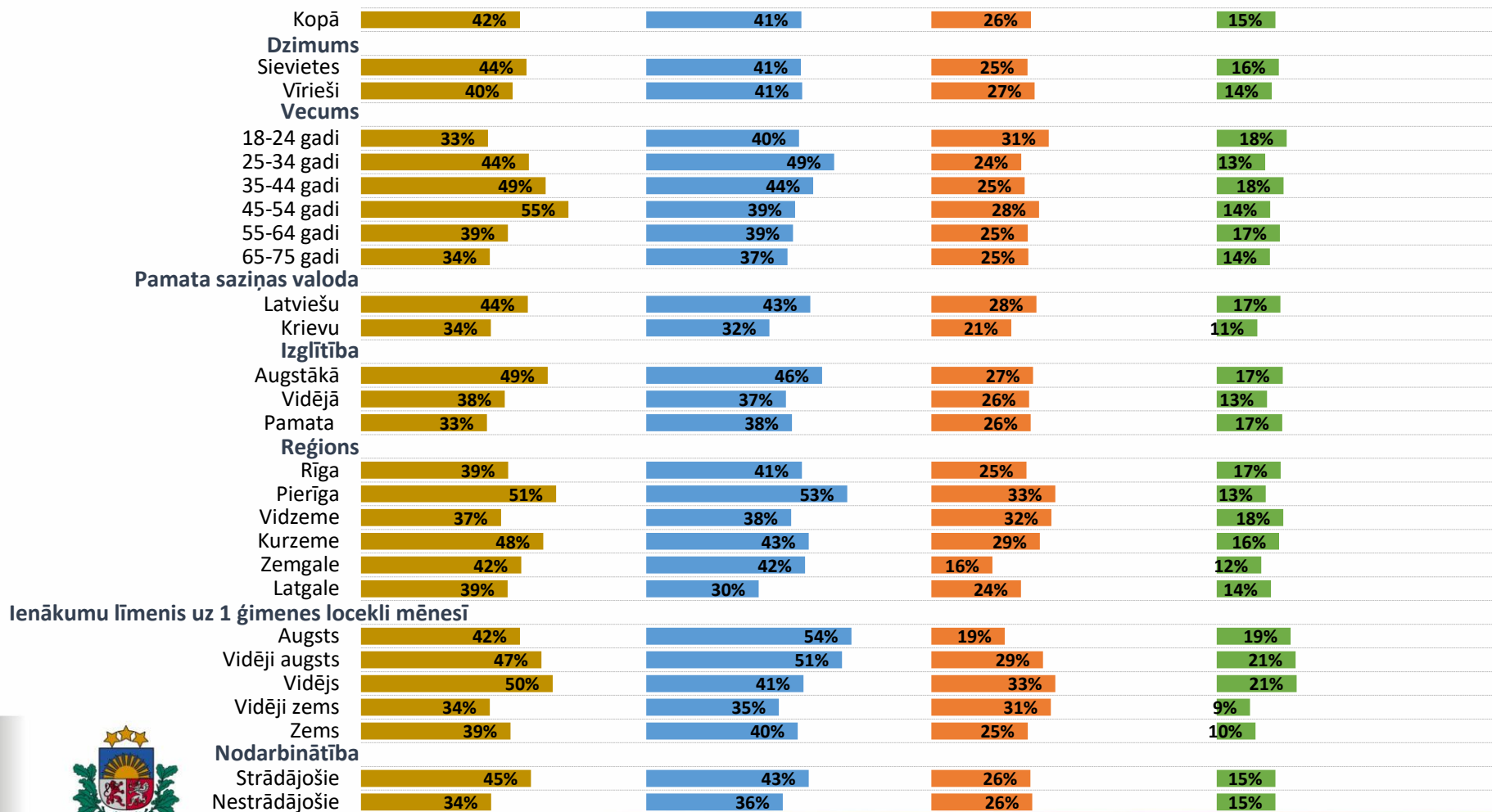
Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

3. Priekšstati par Finanšu izlūkošanas dienesta funkcijām

Pauda viedokli, ka Finanšu izlūkošanas dienests veic attiecīgo funkciju:

- Apkopo un analizē banku ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem
- Uzrauga kredītiestādes naudas atmazgāšanas jomā
- Sniedz informāciju izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai naudas atmazgāšanas novēršanai un atklāšanai
- Nosaka, kuriem banku klientiem būtu jāaizver konti

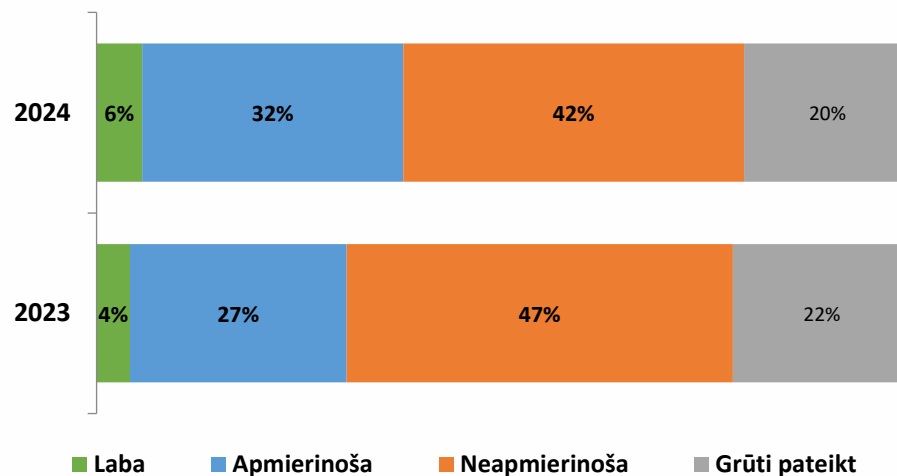
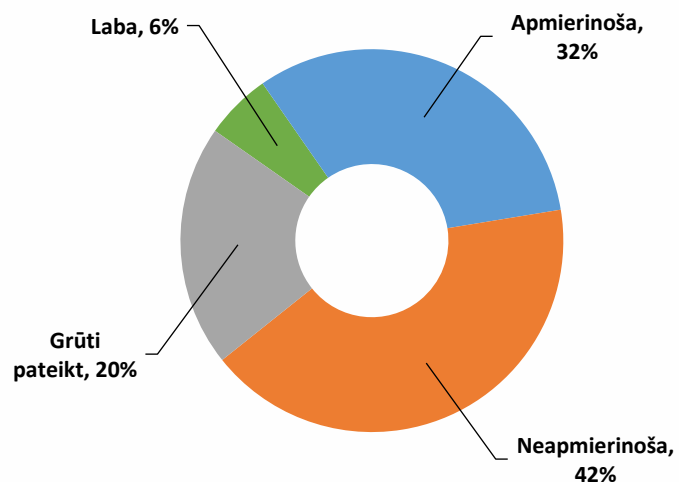

4. Latvijas situācijas vērtējums cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

4. Latvijas situācijas vērtējums cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

Kā Jūs vērtējat Latvijas panākumus cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, vai esošā situācija ir...?

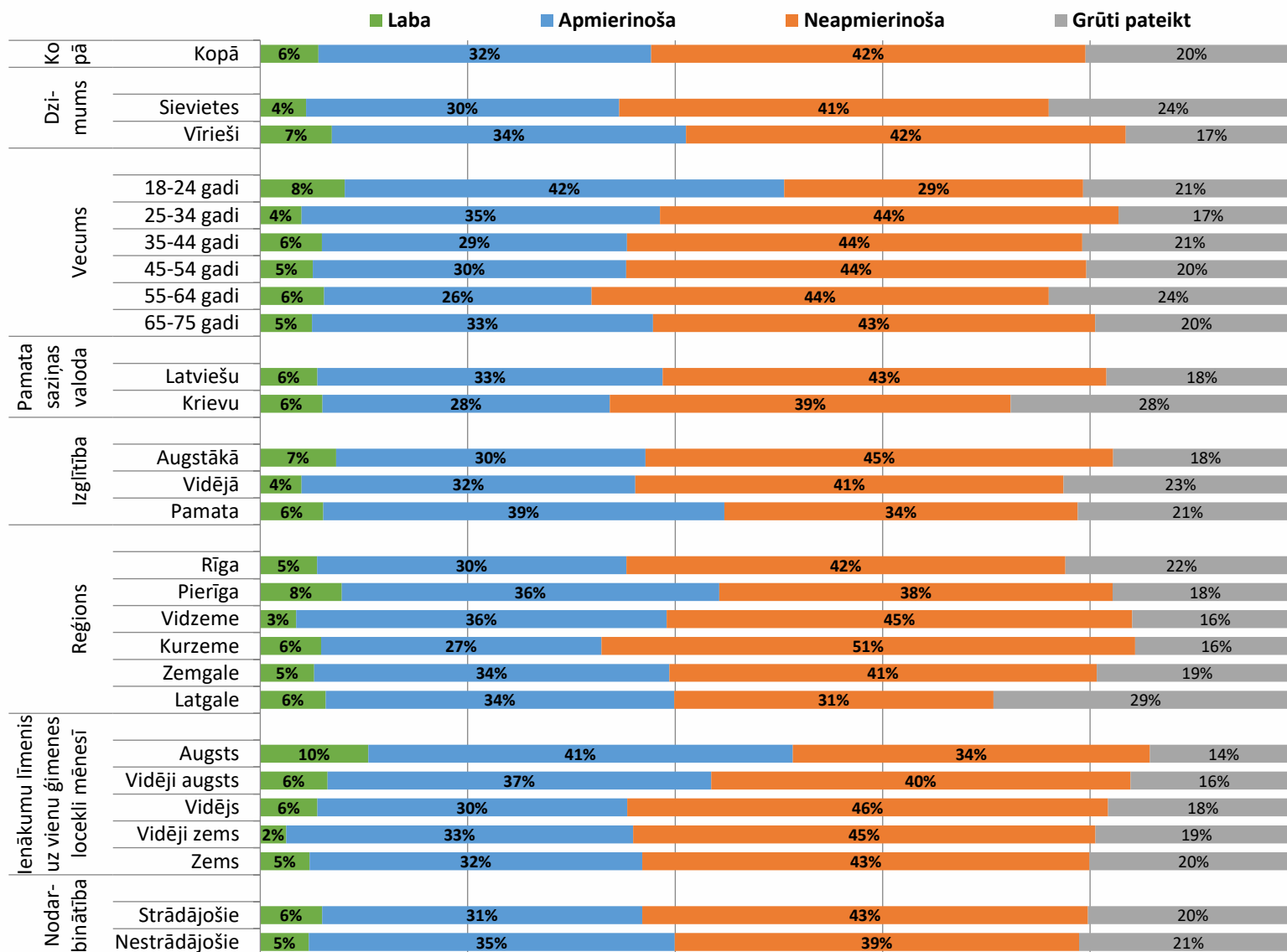

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

4. Latvijas situācijas vērtējums cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

Kā Jūs vērtējat Latvijas panākumus cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, vai esošā situācija ir...?

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

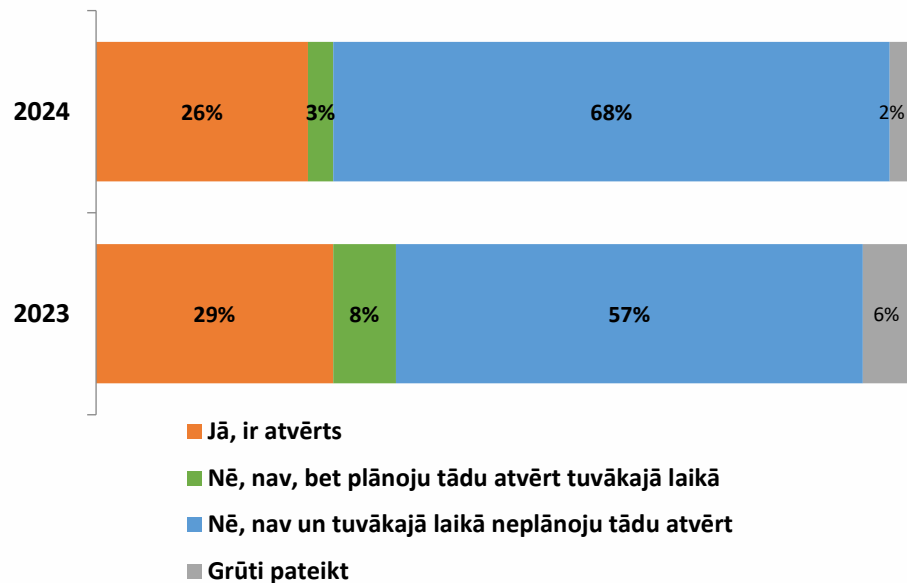
5. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēji – priekšstati, izmantošana

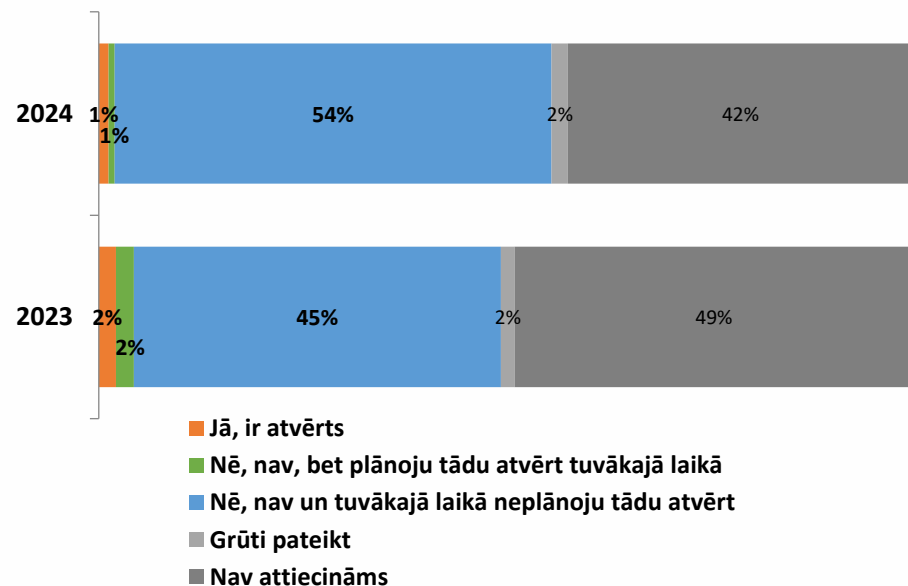
5. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju izmantošana

Vai Jums pašam/-ai ir atvērts konts kādā no ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju sistēmām (piemēram, Revolut, Paysera, Wise)?

Privātais konts

Uzņēmuma konts

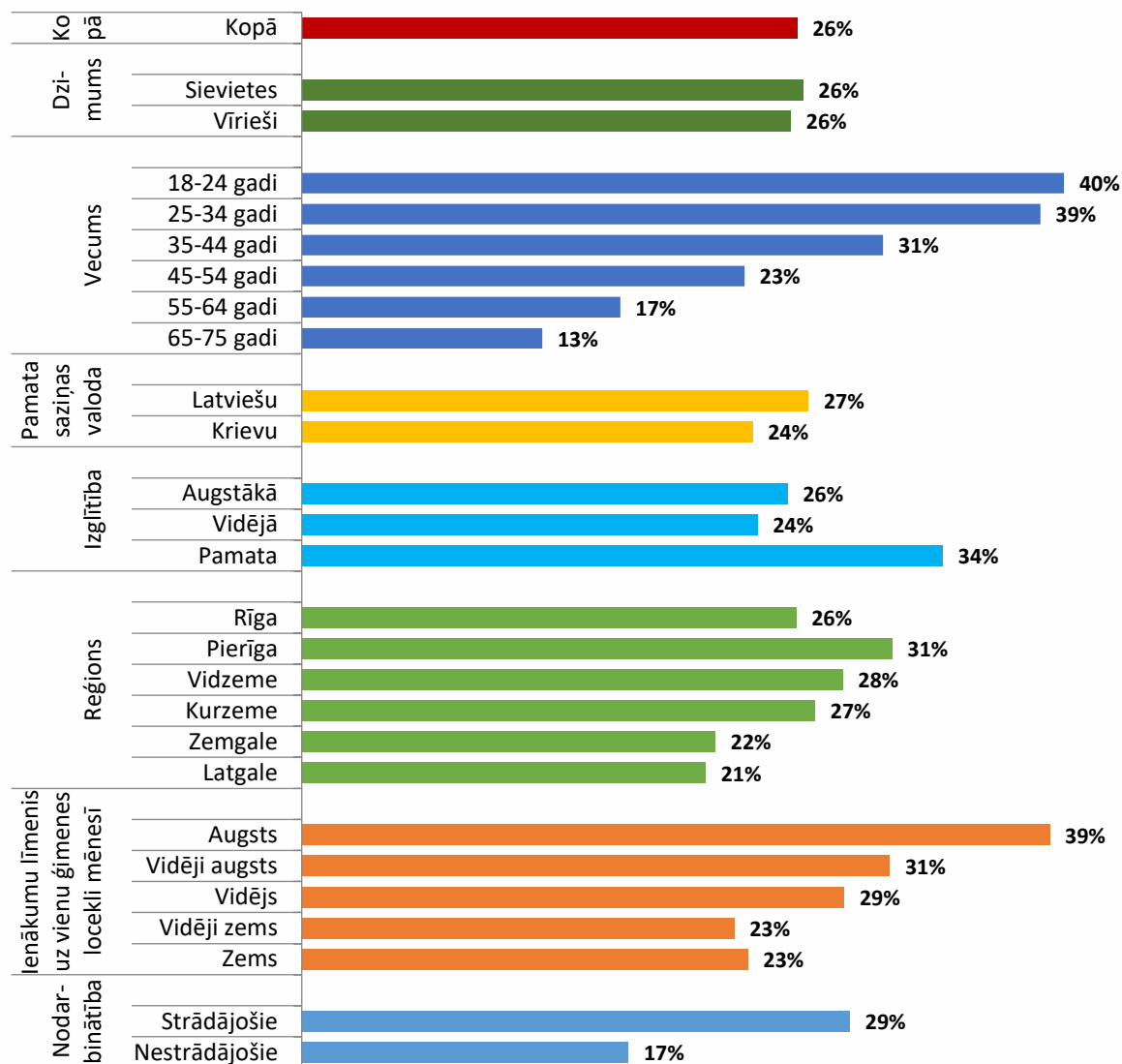

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

5. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju izmantošana

Ir atvērts konts kādā no ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju sistēmām (piemēram, Revolut, Paysera, Wise)

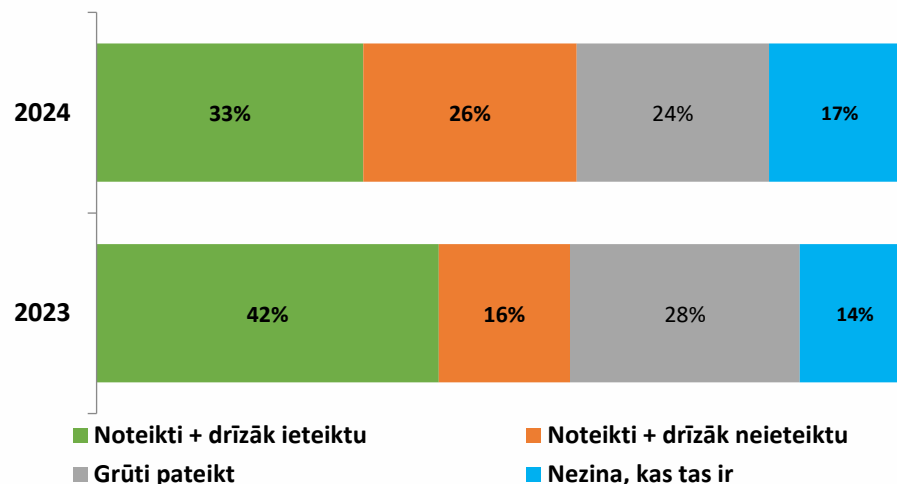
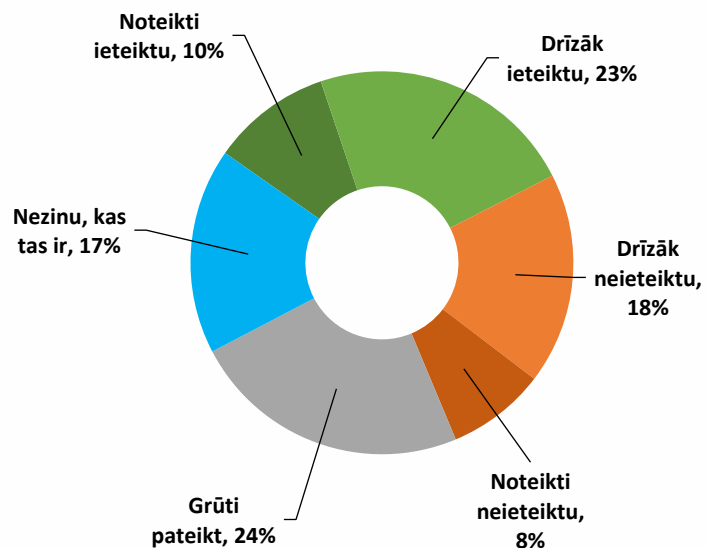

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

5. Priekšstati par ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem

Vai Jūs ieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju (piemēram, Revolut, Paysera, Wise) izmantošanu?

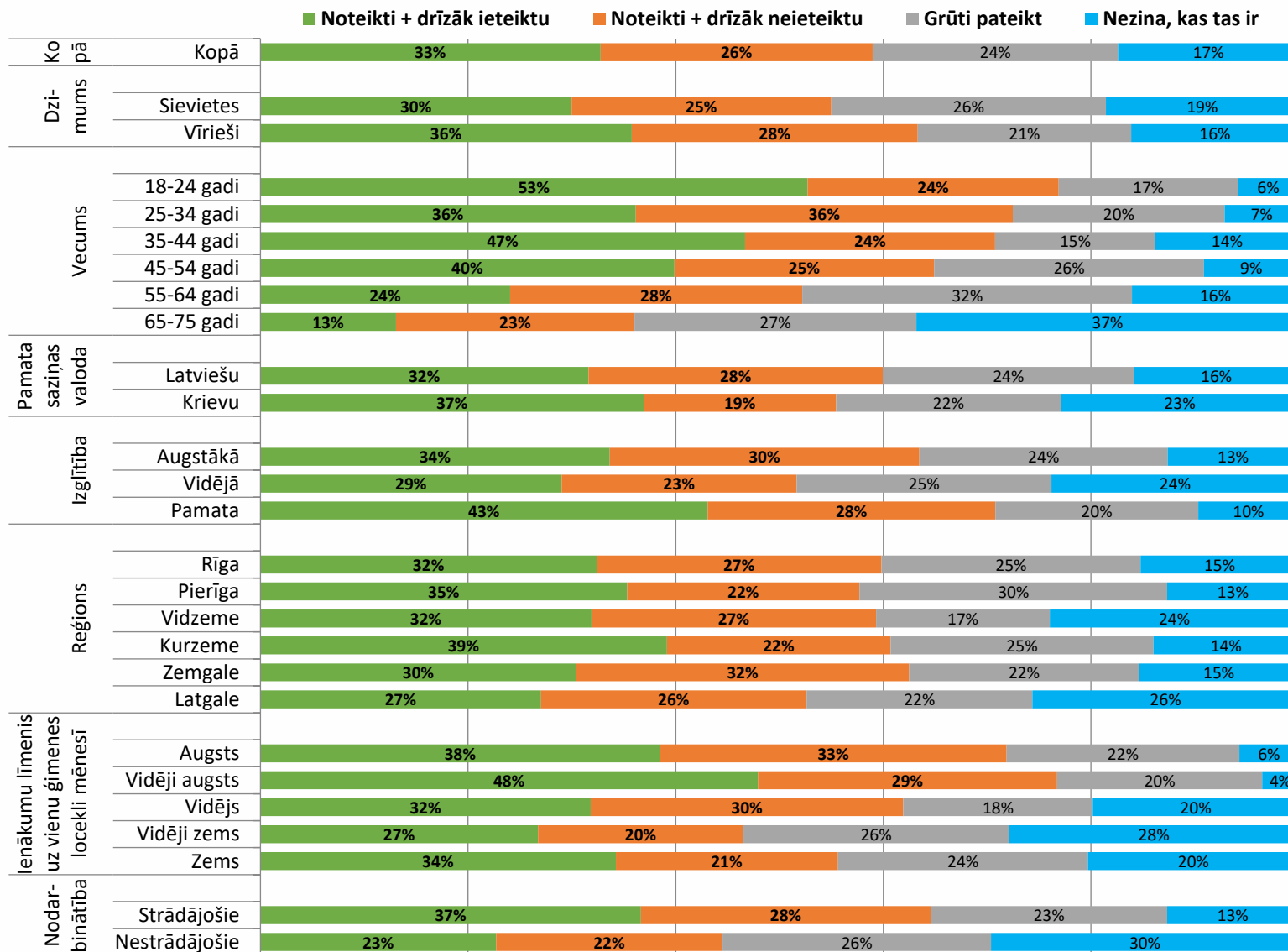

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

5. Priekšstati par ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem

Vai Jūs ieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju (piemēram, Revolut, Paysera, Wise) izmantošanu?

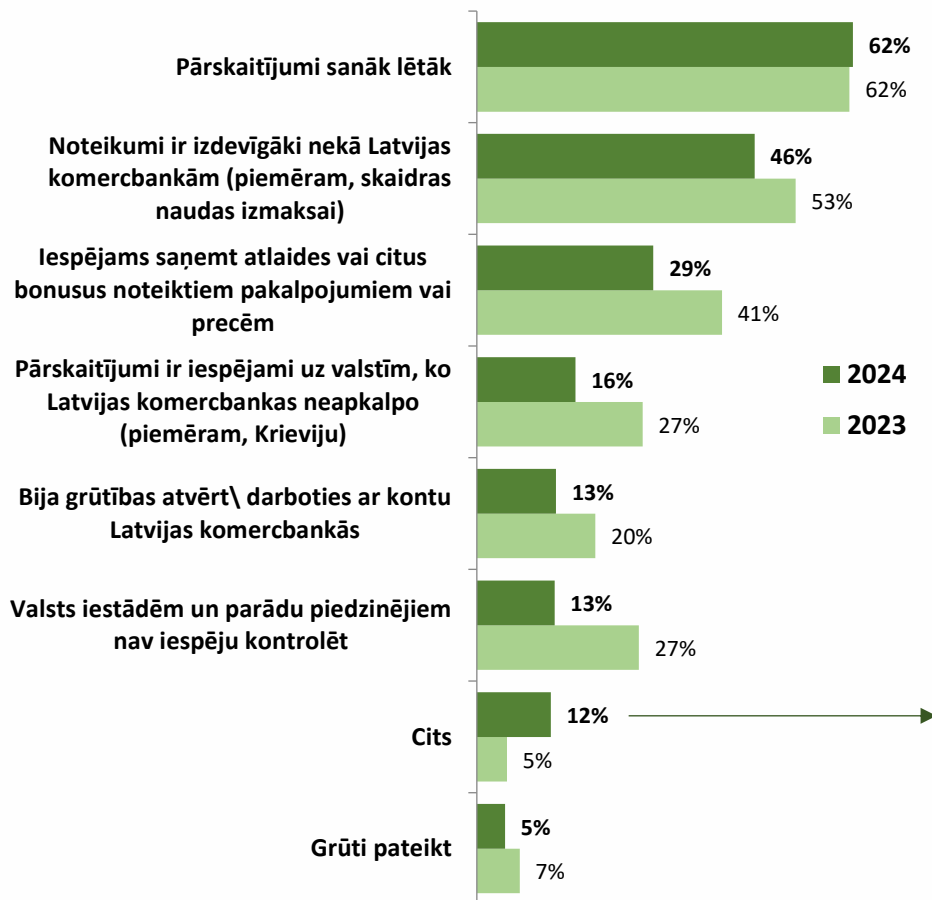

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

5. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju priekšrocības

Lūdzu, raksturojiet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs ieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu (piemēram, Revolut, Paysera, Wise) izmantošanu!

Bāze: respondenti, kuri ieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu izmantošanu; n=330

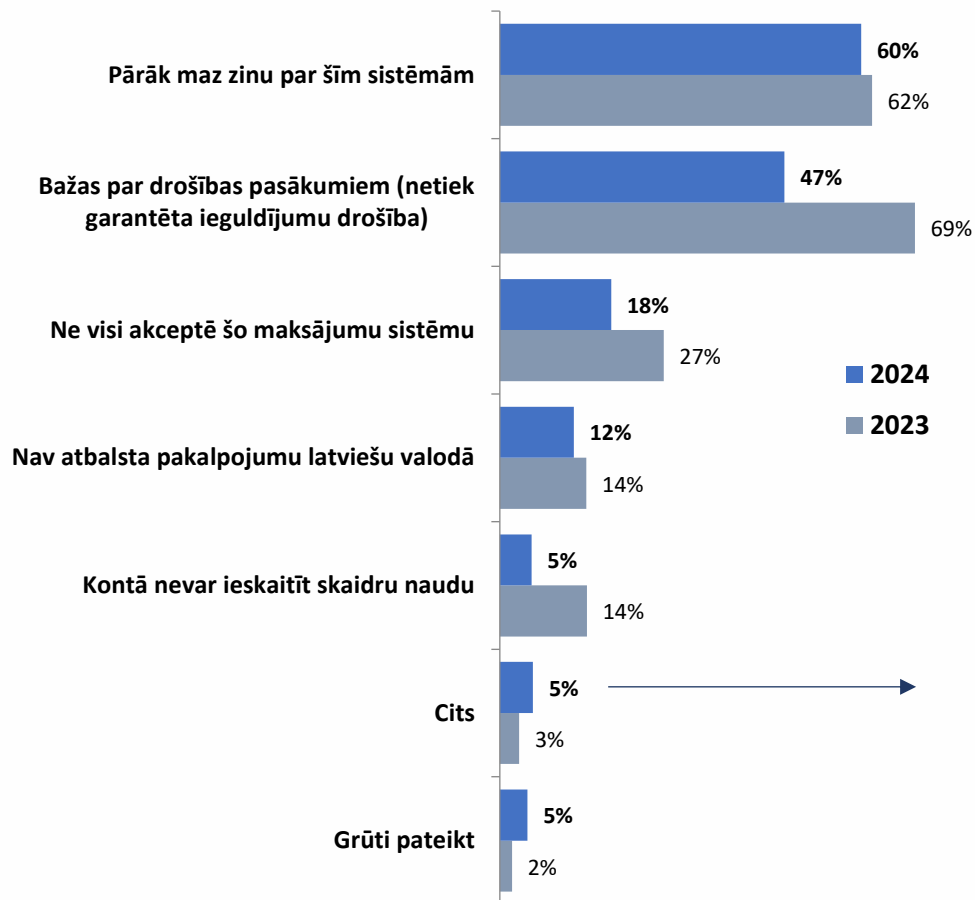
Kā citas atbildes tika minētas :

- ✓ Ātrāk, ērtāk, vienkāršāk (piem., ceļojot; bez komisijas) (11 respondenti)
- ✓ Aktuāls valūtas kurss;
- ✓ Alternatīvi maksājumu veidi nepakļaujot riskiem pamata kontu, ceļojot un bērniem lietojot;
- ✓ Bezkontakta norēķinu iespējas pasaulē;
- ✓ Dažreiz tikai tā var pārskaitīt;
- ✓ Drošība;
- ✓ Droša saksa par interneta precēm;
- ✓ Iepērkoties ārzemēs netiek piemērota valūtas konvertācijas komisijas maksa
- ✓ Īsāks apstrādes laiks
- ✓ Ātrāki pārskaitījumi uz Ukrainu;
- ✓ Izdevīgi valūtas kursi ceļojumos
- ✓ Ja nav citu variantu iegādāties preci
- ✓ Kad citas bankas nepiedāvā pakalpojumu
- ✓ Latvijas komercbankas nespēj piedāvāt noteiktus produktus
- ✓ Mazāk neloģisku un neatbildamu jautājumu
- ✓ Modernāki un tehniski vieglāki pakalpojumi
- ✓ Mūsdienīgi piedāvājumi klientiem, kontu apkalpošanā
- ✓ Nav komisijas
- ✓ Pakalpojumu piedāvājums, piem., Revolut atver nepieciešamās valūtas kontu, ja doties kādu ne euro valsti, piemēram, Šveice;
- ✓ Revolut ir ļoti ērta aplikācija;
- ✓ Risku sadalījums;
- ✓ Šo pakalpojumu sniedzēju efektīva integritāte ar citiem pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, Revolut piedāvā ērtu un lētu ceļojumu apdrošināšanu vai arī atlaides viesnīcām. Rezumējot - ir pievienotā vērtība pakalpojumam;
- ✓ Uzticams
- ✓ Var ātri nosūtīt naudu saņēmējam ārvalstī;
- ✓ Visai ģimenei viens kopējs konts;
- ✓ Elastīgāki darbā ar klientiem.

5. Ārvalstu maksājumu pakalpojumu sniedzēju trūkumi

Lūdzu, raksturojiet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs neieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu (piemēram, Revolut, Paysera, Wise) izmantošanu!

Kā citas atbildes tika minētas :

- ✓ Agrāk vai vēlāk tiks inkriminēta vai atklāta saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju;
- ✓ Cilvēki kas izmanto šo pakalpojumus nemaksā nodokļus;
- ✓ Jāuzticas stabilām institūcijām;
- ✓ LV likumdošana uz tiem neattiecas;
- ✓ ļauj veikt nelikumības;
- ✓ Nav bāzēts Latvijā;
- ✓ Nav Latvijas maksājumu platformas;
- ✓ Neuzticos;
- ✓ Nodokļi tiek apieti;
- ✓ Pēc pieredzes redzu, ka šos ārvalstu (Lietuvas) kontus izmanto, lai slēptu finanšu darījumus, tai skaitā iespējams nezināmas izcelsmes finanšu darījumi.

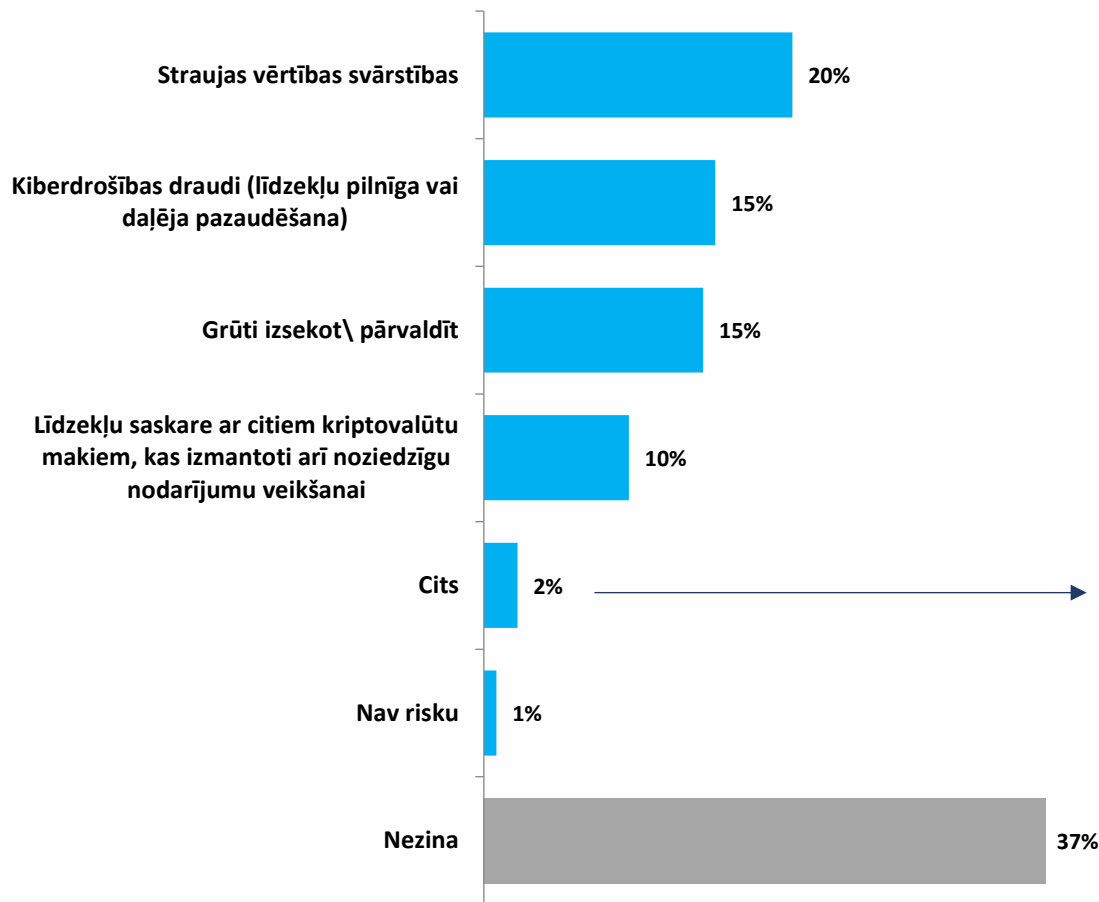
Bāze: respondenti, kuri neieteiktu ārvalstu maksājumu pakalpojumu izmantošanu; n=264

6. Virtuālās valūtas – priekšstatī, iegādes un norēķinu pieredze

5. Kriptoaktīvu, virtuālo valūtu riski

Kādi riski, Jūsaprāt, piemīt kriptoaktīviem, t.sk. virtuālajām valūtām, piemēram, Bitcoin, Ethereum u.c valūtām?

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

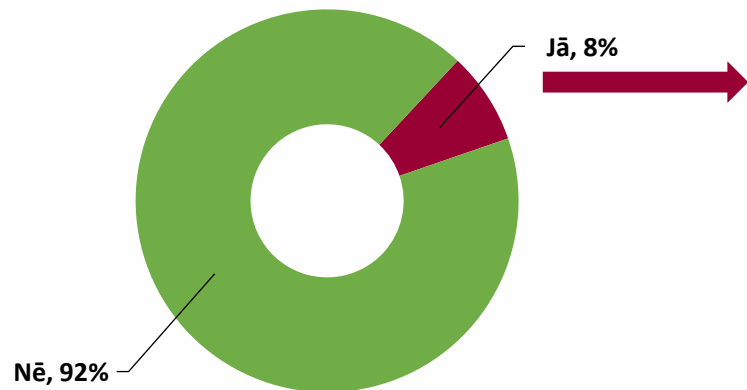
Kā citas atbildes tika minētas :

- ✓ Bažas par to, ka to nav iespējams uzraudzīt/kontrolēt;
- ✓ Bezjēdzīgs fenomens;
- ✓ Cilvēki aizmirst paroles;
- ✓ Izsekojamība, vieglāka naudas atmazgāšana, nestabilitāte;
- ✓ Kas tie tādi ir? Informācija sabiedriskajos medijos tikpat kā nav!!!!
- ✓ Lela piramīda;
- ✓ Nav pieredze;
- ✓ Neesmu interesējies;
- ✓ Netveramība, tā nav reāla;
- ✓ Neuzskatu tos par valūtas aktīviem vispār;
- ✓ Pašu nezināšana;
- ✓ Piramīdas shēmas princips;
- ✓ Uzticības trūkums;
- ✓ Viegli nozagt.

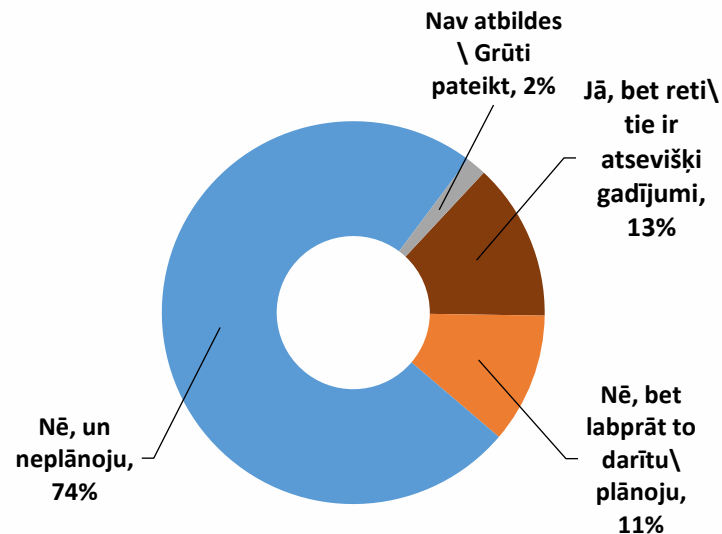
5. Virtuālo valūtu iegādes un norēķināšanās pieredze

Vai Jūs esat ieguvis vai iegādājies kryptoaktīvus savā īpašumā?

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, 2024: n=1009

Vai esat izmantojis kryptoaktīvus norēķiniem par precēm vai pakalpojumiem?

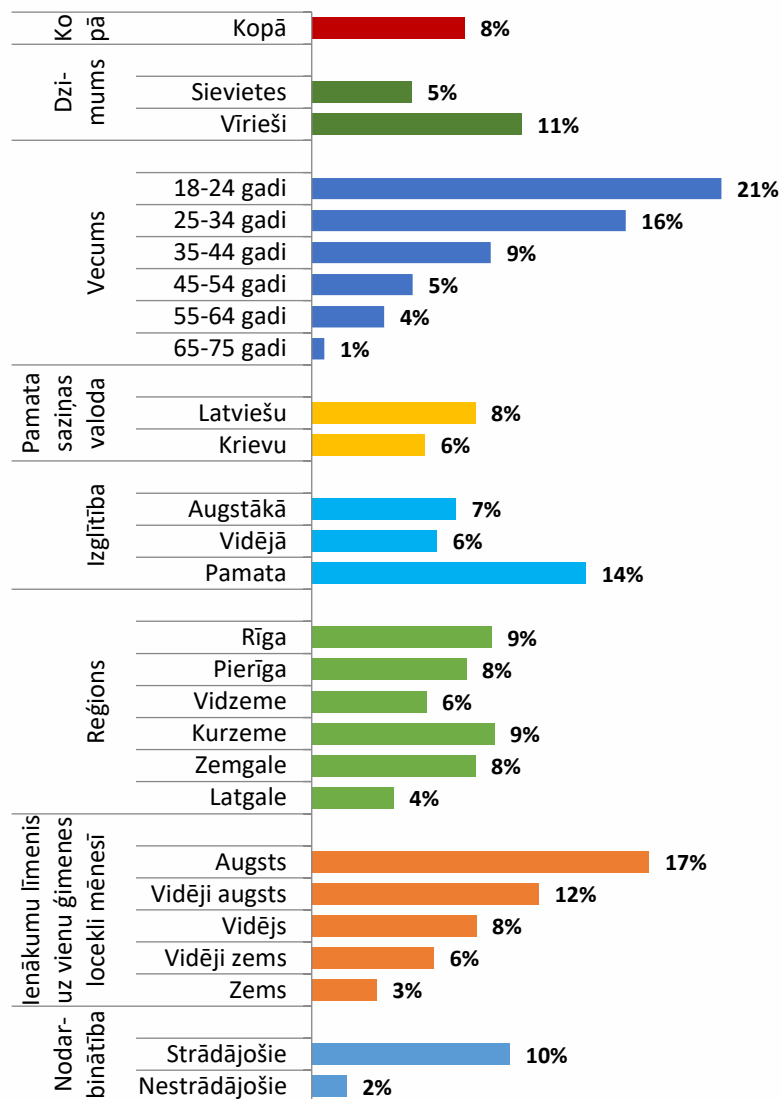

Bāze: respondenti, kuri ir iegādājušies kryptoaktīvus savā īpašumā; n=78

5. Virtuālo valūtu iegādes pieredze

Ir ieguvis vai iegādājies kryptoaktīvus savā īpašumā

Bāze: visi aptaujas dalībnieki, n=1009

Kontaktinformācija:

Tirgus un sociālo pētījumu centrs «Latvijas Fakti»

Adrese: Bruņinieku iela 8a-5, Rīga, LV-1010

web: www.latvianfacts.lv

Oksana Kurcalte

Vecākā projektu vadītāja

Tālrunis: +371 67314002

E-pasts: sana@latfacts.lv

